

T?308/00. sz. ügy

Salzgitter AG

kontra

az Európai Közösségek Bizottsága

„Állami támogatások – Az ESZAK 4. cikk c) pontja, valamint az ESZAK 67. és az ESZAK 95. cikk – Pénzügyi beavatkozás a Salzgitter vállalkozás javára – Az egykori Német Demokratikus Köztársasággal és az egykori Csehszlovák Köztársasággal közös határ – Be nem jelentett támogatások – Hatodik acélipari támogatási kódex – Jogbiztonság”

Az Els?fokú Bíróság ítélete (kib?vített negyedik tanács), 2004. július 1?je ?II – 0000

Az ítélet összefoglalása

1. *ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – A jogszer?ség megítélése – A közösségi bíróság EK?Szerz?dés hatálya alá tartozó állami támogatásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatának figyelembevétele – Korlátok*

(ESZAK 4. cikk, c) pont)

2. *ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Fogalom – Egyediség vagy szelektivitás*

(ESZAK 4. cikk, c) pont)

3. *ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Fogalom – Jogi jelleg – Objektív elemekre alapított értelmezés – Bírósági felülvizsgálat – Terjedelem*

(ESZAK 4. cikk, c) pont; EK 87. cikk, (1) bekezdés)

4. *ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Fogalom – Adóintézkedések – Az intézkedés szelektív jellege*

(ESZAK 4. cikk, c) pont)

5. *ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – A Németország felosztásával érintett területeknek nyújtott támogatás – Az EK?Szerz?dés rendelkezéseinek alkalmazása – Kizártság*

(ESZAK 4. cikk, c) pont; EK 87. cikk, (2) bekezdés, c) pont)

6. *ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Fogalom – A Németország felosztásával érintett területeknek nyújtott támogatásoknak min?sül?ként feltüntetett intézkedések – Kompenzációs jellegük miatti kizártság – A Bizottság mérlegelési jogköre*

(ESZAK 4. cikk, c) pont; EK 87. cikk, (2) bekezdés, c) pont)

7. *ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Fogalom – Valamely adóintézkedés el?nynek min?sítése – Viszonyítási alapként figyelembe veend? általános adóteher*

(ESZAK 4. cikk, c) pont)

8. ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Fogalom – Mind a szubvenciók, mind a teherkönnyítések bennfoglaltsága – A Bizottságnak a teherkönnyítések és a szubvenció hatásai egyenérték?ségének bizonyítására vonatkozó kötelezettsége – Hiány

(ESZAK 4. cikk, c) pont)

9. ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Tilalom – A tagállamok közötti verseny és kereskedelem érintettsége – Relevancia hiánya

(ESZAK 4. cikk, c) pont)

10. ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Az ESZAK 67. cikk alkalmazhatatlansága – Bizottsági gyakorlat – Relevancia hiánya

(ESZAK 4. cikk, c) pont és ESZAK 67. cikk; 2320/81 általános határozat)

11. ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – A Bizottság általi engedélyezés az ESZAK 95. cikk alapján – Megengedhet?ség – A Bizottság diszkrecionális jogköre – Bírósági felülvizsgálat – Korlátok

(ESZAK 4. cikk, c) pont és ESZAK 95. cikk)

12. ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Tilalom – Jogellenesen nyújtott támogatás – A Bizottság e hatáskörének gyakorlására vonatkozó elévülési id?t megállapító szabályok hiánya – A jogbiztonság követelményeinek tiszteletben tartása

(ESZAK 4. cikk, c) pont)

13. Közösségi jog – Elvek – Bizalomvédelem – Jogbiztonság – Eltér? felhívhatósági feltételek – Következmények – A bejelentési kötelezettség megsértésével jogellenesen nyújtott vas- és acélipari támogatás kedvezményezettjének a jogbiztonságra való hivatkozási lehet?sége a visszatérítést elrendel? határozat megtámadása érdekében, a jogos bizalom keletkeztetésének hiánya ellenére

14. ESZAK – Vas- és acélipari támogatás – Közigazgatási eljárás – A Bizottság tétlenségének, valamint a második és a harmadik acélipari támogatási kódex hallgatásának következtében létrejött kétértelm? helyzet – E helyzetnek a már nyújtott támogatások visszatérítésének elrendelését megel?z?en történ? tisztázására vonatkozó kötelezettség

(1018/8 és 3484/85 általános határozatok)

1. A közösségi bíróságnak az EK?Szerz?dés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek fogalmait érint? pontosításai relevánsak az ESZAK?Szerz?dés megfelel? rendelkezéseinek alkalmazásánál, amennyiben ez utóbbival nem összeegyeztethetetlenek. Így ennyiben az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti állami támogatásokkal kapcsolatos határozatok jogszer?ségének vizsgálatakor helyénvaló az EK?szerz?désbeli állami támogatásokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatra hivatkozni.

(vö. 28. pont)

2. Valamely állami intézkedés egyedisége vagy szelektivitása az állami támogatás fogalmának egy alkotóeleme, legyen szó akár az EK?Szerz?désről, akár az ESZAK?Szerz?désről, annak

ellenére, hogy ezen feltétel nem szerepel kifejezetten az ESZAK 4. cikk c) pontjában. Fontos vizsgálni tehát, hogy a kérdéses intézkedés nyújt-e vagy sem elnyöket egyes vállalkozások vagy egyes tevékenységi ágazatok kizárólagos javára.

(vö. 29. pont)

3. A támogatás fogalma – ahogy azt az EK-Szerződés meghatározza – jogi jellegű, és objektív elemek alapján értelmezendő. Ez oknál fogva, a közösségi bíróságnak – elvben és figyelemmel úgy a jogvita elterjesztett konkrét elemeire, mint a Bizottság által elvégzett értékelések technikai vagy összetett jellegére – teljes körben vizsgálnia kell azt a kérdést, hogy egy intézkedés az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e.

Ugyanez a helyzet azon kérdés vonatkozásában is, hogy egy intézkedés az ESZAK 4. cikk c) pontjának hatálya alá tartozik-e, miután egy ilyen bírósági felülvizsgálat gyakorlása nem összeegyeztethetetlen az ESZAK-Szerződéssel.

(vö. 30–31. pont)

4. Elvileg egy állami támogatásnak minősíthető adóintézkedés abban különbözik egy általános adóintézkedéstől, hogy kedvezményezettjeinek száma jogilag és ténybelileg korlátozott. E tekintetben kevésbé lényeges, hogy az intézkedés szelektivitása például ágazati feltételből vagy egy tagállam területének korlátozott részén való földrajzi elhelyezkedési feltételből fakad. Ezzel szemben ahhoz, hogy egy intézkedés állami támogatásnak minősülhessen, lényeges az, hogy a kedvezményezett vállalkozásoknak, a kérdéses intézkedés által felállított feltételek jogi vagy ténybeli alkalmazásával, jól körülhatárolt csoportba kell tartozniuk.

(vö. 38. pont)

5. Abból, hogy az állami támogatás nyújtásának kérdése az ESZAK 4. cikk c) pontjának hatálya alá tartozik, az következik, hogy e kérdés tekintetében az EK-Szerződés rendelkezései nem alkalmazhatóak az ESZAK-Szerződés által érintett területekre.

Ezért az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjával azonos vagy annak megfelelő ESZAK-szerződésbeli rendelkezések hiányában, a Németországi Szövetségi Köztársaság Németország felosztása által érintett egyes területei gazdasága részére nyújtott támogatások EK-Szerződés vonatkozásában való összeegyeztethetőségének az elismerése nem érinti sem az ESZAK 4. cikk c) pontja alkalmazási körét, sem – következésképpen – az állami támogatásnak az ezen rendelkezés által adott meghatározását.

(vö. 63–64. pont)

6. Az állami támogatásoknak az ESZAK 4. cikk c) pontjában kimondott általános és abszolút jellegű eltörlése és tilalma nem semmisíthető meg egy hozzávetőleges és bizonytalan ellensúlyozási eljárás bevezetésével. Az állami intézkedések ellensúlyozó jellegének vizsgálata a Bizottság mérlegelési jogkörébe tartozik, melynek során azt kell vizsgálni, hogy a kért mentesség feltételeit teljesítették-e.

Ezért az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjában szereplő kivételnek – vagyis a Németországi Szövetségi Köztársaság Németország felosztása által érintett egyes területei gazdaságának nyújtott támogatásoknak az EK-Szerződéssel való összeegyeztethetőségének az elismerése – az egyszeri felhívása, mely nem alkalmazható és nincs megfelelője az ESZAK-Szerződés keretében, nem tekinthető a valamely vállalkozásnak nyújtott elny és a Németország felosztása által érintett területeken elhelyezkedő vállalkozásokat sújtó állítólagos gazdasági hátrány közötti

okozati összefüggés ESZAK?Szerz?dés szerinti bizonyításának.

(vö. 72., 74–75. pont)

7. Az ESZAK?Szerz?dés keretében az állami támogatások azonosításához csak azt kell megállapítani, hogy adott jogrendszer keretei között egy állami intézkedés egyes vállalkozásokat vagy egyes termel?tevékenységeket az adott jogrendszer célkit?zései tekintetében összemérhet? ténybeli és jogi helyzet? többiekhez képest el?nyben részesít?e.

Következésképpen, annak eldöntéséhez, hogy valamely intézkedés el?nyt biztosít?e, adott jogrendszer keretében meg kell határozni azt a viszonyítási alapot, amelyhez az intézkedés által létrehozott helyzetet hasonlítani lehet. Így annak meghatározása végett, hogy mi min?sül „rendes” adóterheknek, nem lehetne az állami támogatások ellen?rzésére vonatkozó rendelkezések céljának elferdítése nélkül elvégezni a valamennyi vagy csak néhány tagállamban alkalmazandó adószabályok összehasonlító vizsgálatát. Ugyanis a tagállami adórendelkezések közösségi szinten történ? harmonizálása hiányában ezen vizsgálat a tagállamok közötti jogalkotási és szabályozási eltérések?l fakadó különböz? ténybeli és jogi helyzetek vizsgálatát jelentené.

(vö. 79–81. pont)

8. Noha az állami támogatás fogalma nem csupán a pozitív juttatásokat – mint maguk a szubvenciók – foglalja magában, hanem azon beavatkozásokat is, amelyek különböz? formában a vállalkozás költségvetésére rendszeren nehezed? terheket enyhítik, és amelyek emiatt – anélkül, hogy a szó szoros értelmében vett szubvenciók lennének – ezzel egyez? természet?ek és azonos hatásúak, nem rangsort kell felállítani egyfel?l a szó szoros értelmében vett szubvenció, másfel?l a szubvencióhoz hasonló egyéb intézkedések között, hanem a támogatásnak az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti fogalmát kell meghatározni. Ezen meghatározásból következik, hogy ha már egyszer bizonyítást nyert, hogy egy állami beavatkozás a vállalkozás költségvetésére rendszeren nehezed? terhek enyhítését valósítja meg, akkor ezen intézkedést támogatásnak kell min?síteni, és meg kell állapítani, hogy e min?sítésnél fogva a szó szoros értelmében vett szubvencióval azonos hatású.

A Bizottság tehát nem köteles arról kiegészít? bizonyítékot szolgáltatni, hogy a vállalkozásra rendszeren nehezed? terhek enyhítésének ugyanolyan hatása van, mint a szó szoros értelmében vett szubvenciónak.

(vö. 83–84., 89. pont)

9. Az ESZAK 4. cikk c) pontja alapján az állami támogatások anélkül min?sülnek a közös piaccal összeegyeztethetetlennek, hogy meg kellene állapítani, vagy akár vizsgálni, hogy ténylegesen fennáll?e vagy bekövetkezhet?e a versenyfeltételek sérelme. Ahhoz hogy e cikk rendelkezéseinek hatálya alá essék, egy támogatási intézkedésnek nem kell szükségképpen hatással lennie a tagállamok közötti kereskedelemre vagy a versenyre.

(vö. 90–91. pont)

10. Az ESZAK 4. cikk c) pontjának – mely tiltja az államok által bármilyen formában nyújtott szubvenciókat és támogatásokat – célja az ESZAK?Szerz?dés által közösségi hatáskörbe utalt területen történ? egyes tagállami beavatkozások eltörlése és tilalma. Nem tesz semmiféle különbséget sem az egyedi támogatások és a támogatási programok, sem a szén- és acélipari ágazati specifikus, illetve nem specifikus támogatási programjai között, és az általa kimondott tilalom kivételt nem enged? módon került megfogalmazásra.

Ami az ESZAK 67. cikket illeti, ezen rendelkezés a versenyre leselkedő azon veszélyeket igyekszik elhárítani, amelyek szükségképpen együtt járnak a tagállamok által megtartott hatáskör gyakorlásával, és így azon védintézkedések meghatározására korlátozódik, melyeket a Közösség azon tagállami lépés ellen hozhat, amely – miközben a szén- és acélipari verseny feltételeire érzékelhet hatást gyakorol – nem azonnali és közvetlen módon érinti ezen iparágakat. Az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk tehát két elkülönülő területre vonatkozik, mivel az utóbbi nem érinti az állami támogatások kérdését.

Az a tény, hogy a második acélipari támogatási kódexet tartalmazó 2320/81 bizottsági határozat elfogadásáig a Bizottság azon az állásponton volt, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja kizárólag az acélipari vállalkozásoknak nyújtott külön, vagyis különösen vagy főleg ezen vállalkozásoknak címzett támogatásokra vonatkozik, míg az általános és területi támogatási programoknak az acéliparra történő alkalmazása a Bizottság által úgy az ESZAK 67. cikk, mint az EK 87. és EK 88. cikk rendelkezései alapján végzett ellenőrzés alá tartozik, nem vonhatja kétségbe ezt az értelmezést.

(vö. 107–112, 115. pont)

11. Az ESZAK 4. cikk c) pontja nem tiltja meg, hogy a Bizottság akár az acélipari támogatási kódex valamely egymást követő változataiban kifejezetten szereplő kategóriákba tartozó, akár – közvetlenül az ESZAK 95. cikk első és második számozatlan bekezdései alapján eljárva – az ezen kategóriákba nem tartozó acélipari állami támogatásokat engedélyezzen.

Mikor a Bizottság ez utóbbi jogával él, diszkrecionális jogkörrel rendelkezik annak eldöntésekor, hogy a támogatások szükségesek-e a Szerződés célkitűzéseinek megvalósításához.

E téren a jogszerűség ellenőrzésének következtésképpen annak vizsgálatára kell korlátozódnia, hogy a Bizottság a tények elferdítésével vagy az értékelésük során elkövetett nyilvánvaló tévedéssel, avagy hatáskörrel vagy az eljárással való visszaéléssel nem lépte-e túl mérlegelési jogköre kereteit.

Annak megállapításához, hogy a Bizottság elkövetett-e a tények értékelésekor olyan nyilvánvaló hibát, amely indokoltá tenné a megtámadott határozat megsemmisítését, a felhozott bizonyítékoknak elégségesnek kell lenniük ahhoz, hogy a szóban forgó határozatban elfogadott tényeket hihetőségükkel megfosszák.

(vö. a 131., 136–138. pont)

12. A jogvesztő határidőt, ahhoz, hogy szerepét betölthesse, előre meg kell határozni. Ezen határidő és alkalmazási feltételeinek meghatározása a közösségi jogalkotó hatáskörébe tartozik. Ez utóbbi ugyanakkor nem határozott meg jogvesztő határidőt az ESZAK Szerződés alapján nyújtott támogatások ellenőrzése terén.

Ugyanakkor a jogbiztonság alapvető követelménye különböző megjelenési formáiban a közösségi jogból fakadó helyzetek és jogviszonyok elreláthatóságának biztosítását célozza, és figyelembe véendő a Bizottság azon határozatai érvényességének vizsgálatakor, melyek valamely acélipari vállalkozást a jogellenesen nyújtott állami támogatás visszatérítésére köteleznek.

(vö. 159–161. pont)

13. A jogbiztonság elvére való hivatkozás lehetősége nincs alárendelve az állami támogatás szabályszerűségbe vetett jogos bizalomra való hivatkozást lehetővé tevő feltételeknek.

Ezért az az acélipari vállalkozás, amely a Bizottsághoz nem bejelentett állami támogatást kapott, a Bizottság visszatérítésre kötelező határozatának vitatásakor hivatkozhat a jogbiztonságra, annak ellenére, hogy – kivételes esetektől eltekintve – kizárt, hogy egy támogatás kedvezményezettje a támogatás szabályszerűségébe vetett jogos bizalmára hivatkozhasson, ha a támogatást az állami támogatások elzetes ellenőrzési eljárására vonatkozó rendelkezések megsértésével nyújtották.

(vö. 165–166. pont)

14. A jogellenesen nyújtott támogatásokban részesülő acélipari vállalkozás helyesen hivatkozik a jogbiztonságra a Bizottság visszatérítést elrendelő határozata jogszerűségének vitatásakor, amennyiben amikor az említett támogatásokat kapta a Bizottságnak köszönhetően, a kérdéses típusú támogatásokra vonatkozó jogszabályok tekintetében bizonytalan és átláthatatlan helyzet állt fenn, amelyet súlyosbított a Bizottságnak – amely pedig tudott a támogatások folyósításáról – az elhúzódó válaszadási mulasztása, és amely így az őt terhelő gondos ügyintézés követelményének megsértésével olyan kétértelmű helyzetet teremtett, amelyet – a már nyújtott támogatások visszatérítését elrendelő bármilyen lépés megtétele előtt – tisztázni kellett volna.

(vö. 174., 180., 182. pont)

AZ ELSŐ FOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kibővített negyedik tanács)

2004. július 1-je(*)

„Állami támogatások – Az ESZAK 4. cikk c) bekezdése, valamint az ESZAK 67. és az ESZAK 95. cikk – Pénzügyi beavatkozás a Salzgitter vállalkozás javára – Az egykori Német Demokratikus Köztársasággal és az egykori Csehszlovák Köztársasággal közös határ – Be nem jelentett támogatások – Hatodik acélipari támogatási kódex – Jogbiztonság”

A T-308/00. sz. ügyben,

a **Salzgitter AG** (székhelye: Salzgitter [Németország], képviselik: J. Sedemund és T. Lübbig avocats, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek,

támogatja:

a **Németországi Szövetségi Köztársaság** (képviseli: W.-D. Plessing, meghatalmazotti minőségben, segítője: K. Schroeter avocat)

beavatkozó,

az **Európai Községek Bizottsága** (képviselek: K.-D. Borchardt és V. Kreuschitz, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

a Németország által a jelenleg a Salzgitter AG – Stahl und Technologie (SAG) név alatt összevont Salzgitter AG, Preussag Stahl AG és a csoport acélipari leányvállalatai javára megvalósított állami támogatásról szóló, 2000. június 28-ai 2000/797/ESZAK bizottsági határozat (HL L 323., 5. o.)

megsemmisítése iránt benyújtott keresete tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐ FOKÚ BÍRÓSÁGA (kibővített negyedik tanács),

tagjai: V. Tiili elnök, J. Pirrung, P. Mengozzi, A. W. H. Meij és M. Vilaras bírák,

hivatalvezető: I. Natsinas tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2003. október 16-ai tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Jogi háttér

1 Az ESZAK 4. cikk értelmében:

„A közös szén- és acélpiaccal összeegyeztethetetlennek minősülnek, és így az e szerződésben meghatározott feltételek mellett eltörölendők és tilosak a Közösségen belül:

[...]

c) az államok által bármilyen formában nyújtott szubvenciók, támogatások vagy az általuk kivetett különleges terhek.”

2 Az ESZAK 67. cikk szerint:

„(1) Az érintett kormánynak a Bizottság tudomására kell hoznia minden olyan tagállami lépést, amely érzékelhető hatást gyakorolhat a szén- és acélipari verseny feltételeire.

(2) Amennyiben egy ilyen lépés jellegénél fogva a termelési költség-különbségeknek a termelékenységváltozásoktól eltérő módon való lényeges növelésével súlyos egyensúlyi zavarokat okozna, a Bizottság – a Tanácsadó Bizottsággal és a Tanáccsal való konzultációt követően – a következő intézkedéseket hozhatja:

– amennyiben az érintett állam lépése az adott állam joghatósága alá tartozó szén- vagy acélipari vállalkozásokra nézve jár káros következményekkel, a Bizottság engedélyezheti, hogy az állam támogatást nyújtson nekik, amelynek összegét, feltételeit és tartamát a Bizottsággal egyetértésben határozzák meg. [...]

– amennyiben az érintett állam lépése más állam joghatósága alá tartozó szén- vagy acélipari vállalkozásokra nézve jár káros következményekkel, a Bizottság ajánlást intéz az államhoz, hogy ezeket a saját gazdasági egyensúlyával leginkább összeférhetőnek ítélt intézkedésekkel orvosolja.

[...]”

3 Az ESZAK 95. cikk első és második számozatlan bekezdései kimondják:

„Az e szerződésben nem szabályozott minden olyan esetben, amikor a Közösségnek a 2., 3. és 4. cikkben meghatározott valamely célkitűzésének a közös szén- és acélpiac működése terén és az 5. cikk rendelkezéseivel összhangban történő megvalósításához bizottsági határozat vagy ajánlás tényleg szükségesnek, a határozatot vagy ajánlást a Tanács egyhangúlag hozott hozzájárulásával és a Tanácsadó Bizottsággal folytatott konzultációt követően kell meghozni.

Az esetlegesen alkalmazandó szankciókat ugyanilyen – azonos formában elfogadott – határozatban, illetve ajánlásban kell meghatározni.”

4 Avégből, hogy az acélipari ágazat szerkezetátalakítása követelményeinek megfeleljen, a Bizottság az ESZAK 95. cikke rendelkezéseire támaszkodott, hogy a 80-as évek elejétől kezdve olyan közösségi rendszert állítson fel, amely bizonyos korlátozottan meghatározott esetekben engedélyezi állami támogatások nyújtását az acéliparnak. Az acélipar konjunkturális nehézségeivel történő szembenézés végett a rendszert sorozatosan kiigazították. A sorra elfogadott határozatokat erre tekintettel rendszerint „acélipari támogatási kódexeknek” nevezik.

5 A Bizottság 1996. december 18-án elfogadta az acélipari támogatások közösségi szabályainak felállításáról szóló 2496/96/ESZAK határozatot (HL L 338., 42. o.), amely a hatodik acélipari támogatási kódexet jelenti. E határozat 1997. január 1. és 2002. július 22. között volt hatályban.

A jogvita eredményei

6 A Salzgitter AG – Stahl und Technologie (a továbbiakban: felperes) egy az acélipari ágazatban működő csoport, amely a Preussag Stahl AG-ből és ugyanezen ágazatban működő további vállalkozásokból áll.

7 Németországban a Zonenrandförderungsgesetz (az egykori Német Demokratikus Köztársasággal és az egykori Csehszlovák Köztársasággal határos zóna fejlesztéséhez való hozzájárulásról szóló német törvény, a továbbiakban: ZRFG) 1971. augusztus 5-én fogadták el, és – az időközben bekövetkezett módosításaival együtt – a Bizottság – a törvényben szereplő intézkedéseknek az EK-Szerződés 92. cikke (jelenleg, módosítást követően, EK 87. cikk), valamint az EK-Szerződés 93. cikke (jelenleg EK 88. cikk) fényében történt vizsgálatát követően – jóváhagyta. A ZRFG legutóbbi módosításait a Bizottság – mint az EK-Szerződéssel összeegyeztethető állami támogatásokat – jóváhagyta (HL 1993. C 3., 3. o.). A ZRFG 1995-ben végleg hatályát veszítette.

8 Az egykori Német Demokratikus Köztársasággal és az egykori Csehszlovák Köztársasággal közös határ („Zonenrandgebiet”) mentén elhelyezkedő minden vállalkozási telephely által megvalósított befektetés vonatkozásában a ZRFG 3. cikke speciális értékcsökkenési leírások (Sonderabschreibungen) és adómentes tartalékok (steuerfreie Rücklagen) formájában kezdettől fogva adóösztönzőket tartalmazott. A speciális értékcsökkenési leírások abban álltak, hogy a társasági mérlegben – szubvencionált befektetések cím alatt – egy bizonyos – az általános szabályokhoz képest magasabb – mértékű amortizáció volt feltüntethető az illető vállalkozás említett befektetéseit követő első évben vagy években. Ez a vállalkozás számára csökkentett adóalapot és következésképpen nagyobb likviditást biztosított a befektetéseket követő első évben vagy években, ezáltal likviditási előnyhöz juttatva azt. A vállalkozás hasonló elnyert szer az adómentes tartalékok révén is. A speciális értékcsökkenési leírások és az adómentes tartalékok ugyanakkor nem voltak halmozhatók.

9 1999. március 3-i levelével a Bizottság – miután észlelte a Preussag Stahl AG, a jelenlegi Salzgitter AG csoport egyik társasága, éves beszámolójában, hogy 1986 és 1995 között a ZRFG 3. cikke alapján többszörös támogatásban részesült – tájékoztatta a Németországi Szövetségi Köztársaságot, hogy a hatodik acélipari támogatási kódex 6. cikke (5) bekezdése szerinti eljárás megindítását határozta el a Németország által a Preussag Stahl AG-nek és a Salzgitter AG csoport többi acélipari leányvállalatának nyújtott támogatások ügyében. Ezen, az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* (HL C 113., 9. o.) 1999. április 24-én kihirdetett határozatával a Bizottság felhívta az érintett feleket a szóban forgó támogatásokkal kapcsolatos észrevételeik

megtételére.

10 A közigazgatási eljárás során a Bizottság megkapta a német hatóságok 1999. május 10-én levelében foglalt megjegyzéseit, csakúgy mint az egyetlen beavatkozó érdekelt, a UK Steel Association észrevételeit, amelyeket a Bizottság megküldött a Németországi Szövetségi Köztársaságnak.

11 2000. június 28-án a Bizottság elfogadta a Németország által a ma a Salzgitter AG – Stahl und Technologie (SAG) név alatt összevont Salzgitter AG, Preussag Stahl AG és a csoport acélipari leányvállalatai javára megvalósított állami támogatásról szóló 2000/797/ESZAK határozatot (HL L 323., 5. o., a továbbiakban: megtámadott határozat), mely szerint a ZRFG 3. cikkében szereplő speciális értékcsökkenési leírások és adómentes tartalékok, amelyekben a felperes 484 millió, illetve 367 millió német márkás támogatási alappal részesült, a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősülnek. A megtámadott határozat 2. és 3. cikke szerint a Bizottság kötelezte a Németországi Szövetségi Köztársaságot, hogy intézkedjék a fenti támogatásoknak a kedvezményezett általi visszatérítéséről, és felhívta a visszatérítés pontos feltételeinek megjelölésére.

Az eljárás és a felek kereseti kérelmei

12 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2000. szeptember 21-én érkezett kérelmében a felperes benyújtotta jelen keresetét.

13 A felperes keresetében megfogalmazott indítványának helyt adva az Elsőfokú Bíróság a hivatalvezető 2000. november 13-én levelében felhívta az alperest, hogy tegyen eleget az ESZAK Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyv 23. cikkéből fakadó kötelezettségeinek. 2001. január 3-án az alperes a Hivatalhoz egy 27 – nem bizalmas jellegű – iratból álló közigazgatási aktát nyújtott be. 2001. január 11-én levelével a hivatalvezető tájékoztatta a felperest, hogy lehetősége van a Hivatalhoz benyújtott közigazgatási akta tanulmányozására.

14 2001. január 30-án a Németországi Szövetségi Köztársaság kérte, hogy a jelen ügyben a felperes kereseti kérelme támogatására beavatkozhasson.

15 2001. március 29-én – mivel a felek nem emeltek kifogást a Németországi Szövetségi Köztársaság beavatkozási kérelmével szemben – az Elsőfokú Bíróság kibírt negyedik tanácsának elnöke végzésével engedélyezte a beavatkozást.

16 A Németországi Szövetségi Köztársaság beavatkozási beadványára tett felperesi és alperesi észrevételek benyújtását követően az eljárás írásbeli szakaszát 2001. szeptember 3-án lezárták.

17 Az eladó bíró jelentése nyomán az Elsőfokú Bíróság (kibírt negyedik tanácsa) egyrészt elrendelte az eljárás szóbeli szakaszának megnyitását, másrészt az eljárásszervező intézkedések keretében felhívta a feleket, hogy a tárgyalást megelőzően nyújtsanak be bizonyos iratokat, és válaszoljanak bizonyos kérdésekre, ami a megszabott határidőben meg is történt.

18 A 2003. október 16-én tárgyaláson a felek eladták szóbeli elterjesztéseiket és az Elsőfokú Bíróság által feltett kérdésekre adott válaszaikat.

19 A felperes és a mellette beavatkozó Németországi Szövetségi Köztársaság a következő döntés meghozatalát kéri az Elsőfokú Bíróságtól:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– kötelezze az alperest a költségek viselésére.

20 Az alperes a következő döntés meghozatalát kéri az Elsőfokú Bíróságtól:

– utasítsa el a keresetet mint megalapozatlant;

– kötelezze a felperest a költségek viselésére.

A jogkérdés

21 Megsemmisítés iránti kereseti kérelme alátámasztására a felperes nyolc jogalapot jelöl meg. Az első jogalap: a Bizottság különböző helytelen megállapításokat tett az állami támogatás fogalma vonatkozásában; a második jogalap: az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk téves értelmezése; a harmadik jogalap: az ESZAK 95. cikk alkalmazásának elmulasztása; a negyedik jogalap: egyes befektetéseknek az ESZAK Szerződés alkalmazási körébe tartozó intézkedésnek minősítéséből fakadó mérlegelési hiba; az ötödik jogalap: mérlegelési hiba, mivel a Bizottság bizonyos befektetési projekteket nem minősített környezetvédelmi intézkedésnek; a hatodik jogalap: az irányadó diszkontráta meghatározásakor elkövetett mérlegelési hiba; a hetedik jogalap: a jogbiztonság elvének megsértése, és végül a nyolcadik jogalap: az indokolási kötelezettség megszegése.

Az első jogalap: a Bizottság különböző helytelen megállapításokat tett az állami támogatás fogalma vonatkozásában

22 Az első jogalappal a felperes azt állítja, hogy tévedett a Bizottság, amikor a ZRFG 3. cikkében szereplő speciális értékcsökkenési leírásokat és adómentes tartalékokat az ESZAK Szerződés szerinti állami támogatásnak minősítette. E jogalap négy ágra oszlik: a ZRFG 3. cikkében szereplő intézkedések általános jellegére, ezen intézkedések állítólagos ellensúlyozó jellegére, a közösségi tagállamok adószabályai vizsgálatának állítólagos szükségességére, hogy megállapítható legyen, mi számít „rendes” adóterhernek, és végül a Bizottság arra vonatkozó állítólagos kötelezettségére, hogy bemutassa a ZRFG 3. cikkében szereplő intézkedések versenyre gyakorolt hatását.

Az első ág: a ZRFG 3. cikke adórendelkezéseinek hibás minősítése, amennyiben ezek általános adórendelkezéseket valósítanak meg

– A felek érvei

23 A kérelmező azt állítja, hogy a ZRFG adórendelkezései általános rendelkezések, amelyek valamennyi, a Németországi Szövetségi Köztársaságnak az egykori Német Demokratikus Köztársasággal és az egykori Csehszlovák Köztársasággal határos régióiban telephellyel rendelkező közösségi vállalkozásra alkalmazandók. A felperes szerint erre tekintettel a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedések nem minősülhetnek állami támogatásnak.

24 A beavatkozó lényegében osztja ezen álláspontot.

25 Az alperes először is arra hívja fel a figyelmet, hogy a Bizottságnak a ZRFG-val kapcsolatos korábbi határozatai végleges jellege kizárta a ZRFG 3. cikkében szereplő intézkedéseket nem állami támogatásnak minősítő határozat meghozatalát, tekintettel arra, hogy az állami támogatásnak az ESZAK 4. cikk c) pontjában, valamint az EK 87. cikkben szereplő fogalmi vitathatatlanul azonosak, még ha a hozzájuk kapcsolódó szabályok alapvetően különböznek is.

26 Az alperes ezután rámutat, hogy a ZRFG 3. cikkében szereplő adókönnyítések területi

sajátossággal bírnak. Noha valamennyi vállalkozás részesülhet az e rendelkezésben szereplő intézkedésekben, az intézkedések tulajdonképpen csak az elnyben részesített területeken végrehajtott befektetések vonatkozásában, nem pedig az e területen kívül elhelyezkedő telephelyeken végrehajtott befektetések javára nyújtanak versenyelőnyt. Az intézkedéseket egy meghatározott terület elnyben részesítése végett hozták, következésképpen állami támogatásnak minősülnek.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

27 Előre kell bocsátani, hogy a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint az állami támogatás fogalma a szubvencióénál általánosabb, mivel magában foglalja nem csupán a pozitív juttatásokat, mint amilyenek maguk a szubvenciók, hanem azon beavatkozásokat is, amelyek – különböző formákban – enyhítik a vállalkozás költségvetésére rendszerint nehezedő terheket, és amelyek így – anélkül, hogy a szó szoros értelmében vett szubvenciók lennének – ugyanilyen természetűek és azonos hatásúak (a Bíróság 30/59. sz. De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság ügyben 1961. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 1961., 1. o.] 39. pontja, a C/387/92. sz. Banco Exterior de España ügyben 1994. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I/877. o.] 13. pontja és a C/200/97. sz. Ecotrade ügyben 1998. december 1-jén hozott ítéletének [EBHT 1998., I/7907. o.] 34. pontja).

28 Ezen túlmenően a közösségi bíró pontosította az EK-Szerződésnek az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései fogalmait. E pontosítások relevánsak az ESZAK-Szerződés megfelelő rendelkezései alkalmazásánál, amennyiben ez utóbbival nem összeegyeztethetetlenek. Így ennyiben az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti állami támogatásokkal kapcsolatos határozatok jogszerűségének vizsgálatakor helyénvaló az EK-szerződésbeli állami támogatásokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatra hivatkozni. Különösen ez a helyzet az állami támogatás fogalmát pontosító ítélkezési gyakorlat esetében (az Elsőfokú Bíróság T/2/95. sz., T/2/96. sz. és T/97/96. sz., Neue Maxhütte Stahlwerke és Lech-Stahlwerke kontra Bizottság ügyben 1999. január 21-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II/17. o.] 100. pontja és a T/234/95. sz., DSG kontra Bizottság ügyben 2000. június 29-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II/2603. o.] 115. pontja).

29 E tekintetben, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, egy állami intézkedés egyedisége vagy szelektivitása az állami támogatás fogalmának egy alkotóeleme, legyen szó akár az EK-Szerződésről (lásd e tekintetben a Bíróság C/241/94. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1996. szeptember 26-án hozott ítéletének [EBHT 1996., I/4551. o.] 24. pontját és a C/6/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1999. május 19-én hozott ítéletének [EBHT 1999., I/2981. o.] 17. pontját) akár az ESZAK-Szerződésről (a fenti 27. pontban hivatkozott Ecotrade ítélet 40. pontja), annak ellenére, hogy ezen feltétel nem szerepel kifejezetten az ESZAK 4. cikk c) pontjában. Fontos vizsgálni tehát, hogy a kérdéses intézkedés nyújt-e vagy sem előnyöket egyes vállalkozások vagy egyes tevékenységi ágazatok kizárólagos javára (lásd e tekintetben a 27. pontban hivatkozott Ecotrade-ítélet 40–41. pontját).

30 Végül emlékeztetni kell arra, hogy a támogatás fogalma – ahogy azt az EK-Szerződés meghatározza – jogi és a tárgyi elemek alapján értelmezendő. Ez oknál fogva, a közösségi bírónak – elvben és figyelemmel úgy a jogvita előterjesztett konkrét elemeire, mint a Bizottság által elvégzett értékelések technikai vagy összetett jellegére – teljes körben vizsgálnia kell azt a kérdést, hogy egy intézkedés az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e (a Bíróság C/83/98. sz., Franciaország kontra Ladbroke Racing és Bizottság ügyben 2000. május 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I/3271. o.] 25. pontja, az Elsőfokú Bíróság T/296/97. sz., Alitalia kontra Bizottság ügyben 2000. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II/3871. o.] 95. pontja és a T/98/00. sz., Linde kontra Bizottság ügyben 2002. október 17-én hozott ítéletének

[EBHT 2002., II?3961. o.] 40. pontja).

31 Nem járhatna el másként abban a kérdésben sem, hogy egy intézkedés az ESZAK 4. cikk c) pontjának hatálya alá tartozik-e, miután egy ilyen bírósági felülvizsgálat gyakorlása nem összeegyeztethetetlen az ESZAK?Szerz?déssel.

32 Jelen esetben a felperes lényegében azon bizottsági megállapítást kifogásolja, miszerint a ZRFG 3. cikkének adórendelkezései szelektívek.

33 A 29. pontban idézett esetjog fényében meg kell tehát vizsgálni, hogy a kérdéses intézkedések nyújtanak-e vagy sem el?nyöket egyes vállalkozások vagy egyes tevékenységi ágazatok javára.

34 Megjegyzend?, hogy a ZRFG 3. cikke szerint a Zonenrandgebietben elhelyezked? ipari telephelyen befektetéseket végrehajtó adófizet?k kérelemre – figyelemmel a régió sajátos helyzetéb?l fakadó gazdasági nehézségekre – bizonyos adóalap-csökkent? tényez?k el?zetes figyelembevételében részesülhetnek a jövedelemadóztatás során. A ZRFG 3. cikke alapján speciális értékcsökkenési leírások és adómentes tartalékok formájában nyújtott támogatás vonatkozik mind a telephelyi befektetett eszközök részét képez? ingó-, mind az ingatlanbefektetésekre. A dolog el?állítási árának 50%-át kitev? mérték? speciális értékcsökkenési leírások a beszerzés vagy el?állítás adóévében vagy az azt követ? négy adóév során a jövedelemadó-törvény által el?írt értékcsökkenési amortizáció mellett vehet?k figyelembe. A (befektetett eszközök el?állítási árának 50%-át kitev? mérték?) adómentes tartalékok legfeljebb a befektetés megszüntetése el?tti évig képezhet?k.

35 Egyértelm?, hogy a ZRFG 3. cikke egyaránt alkalmazandó valamennyi tevékenységi ágazatra, minden befektetési típusra, legyen az ingó vagy ingatlan, és minden vállalkozásra, méretre, tevékenységi körre vagy székhelyre tekintet nélkül.

36 Ugyanakkor az is egyértelm?, hogy a ZRFG 3. cikkében szerepl? intézkedések igénybevételének nélkülözhetetlen feltétele hogy a telephely, amelyen a befektetéseket végrehajtották, a Zonenrandgebietben helyezkedjen el. S?t, az sem vitás, hogy a felperes két zonenrandgebietbeli telephelye – a peinei és a salzgitteri – vonatkozásában részesült a ZRFG 3. cikkében szerepl? adóintézkedésekben.

37 Így egy szövetségi törvénybe foglalt adóintézkedésben történ? részesülésnek azon feltételhez kötése, hogy a befektetésekre egy tagállam területileg korlátozott zónájában kerüljön sor – ahogy ez a jelen esetben is történt –, elvileg elégséges annak megállapítására, hogy a szóban forgó intézkedés a vállalkozások egy jól körülhatárolható csoportját érinti-e.

38 Elvileg ugyanis egy állami támogatásnak min?síthet? adóintézkedés abban különbözik egy általános adóintézkedést?l, hogy kedvezményezettjeinek száma jogilag és ténybelileg korlátozott. E tekintetben az Els?fokú Bíróság azon az állásponton van, hogy kevésbé lényeges, hogy az intézkedés szelektivitása például ágazati feltételb?l vagy – ahogy jelen esetben történt – egy tagállam területének korlátozott részére vonatkozó földrajzi elhelyezkedési feltételb?l fakad. Ezzel szemben a lényeg az, hogy ahhoz, hogy egy intézkedés állami támogatásnak min?sülhessen, a kedvezményezett vállalkozásoknak, a kérdéses intézkedés által felállított feltételek jogi vagy ténybeli alkalmazásával, jól körülhatárolt csoportba kell tartozniuk (lásd e tekintetben az EFTA?Bíróságnak az E?6/98. sz., Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság ügyben 1999. május 20?án hozott ítéletének 37. pontját, Report of EFTA Court, 74. o.).

39 Jelen ügyben emlékeztetni kell arra, hogy a kérdéses adóintézkedések tárgya a német terület földrajzilag behatárolt zónájában, vagyis az egykori Német Demokratikus Köztársasággal

és az egykori Csehszlovák Köztársasággal határos régiókban elhelyezkedő telephelyeken történő befektetések előnyben részesítése. E tekintetben sem a felperes, sem a beavatkozó nem vitatja azt a tényt, hogy a szóban forgó adóelőnyök igénybevételéhez a befektetéseket a német terület földrajzilag behatárolt zónájában elhelyezkedő telephelyeken kell végrehajtani.

40 Így nem vita tárgya, hogy a Németországban honos vállalkozások a Zonenrandgebieten kívül elhelyezkedő telephelyeiken végrehajtott befektetéseik tekintetében nem vehették igénybe a ZRFG 3. cikkében szereplő speciális értékcsökkenési leírásokat és adómentes tartalékokat. Ebből az következik, hogy az intézkedések nem hajthattak hasznot megkülönböztetés nélkül az ország területén elhelyezkedő valamennyi vállalkozásnak.

41 E megállapítást nem rontja le az a tény, hogy a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedések csupán a Zonenrandgebietben elhelyezkedő „telephelyeket”, nem pedig vállalkozásokat említene. Az állami támogatások közösségi rendszerének kijátszását segítené elő ugyanis az ilyen intézkedések szelektív jellegének azzal az indokkal történő kizárása, hogy nem a vállalkozások részesülnek belőlük közvetlenül, hanem csak a Zonenrandgebietben elhelyezkedő telephelyeik. Mindenesetre, jelen esetben a felperes jelezte, hogy megmaradt az egyetlen aktív acélipari vállalkozás a Zonenrandgebietben.

42 Végül emlékeztetni kell, hogy a felperes nem állította, hogy a szóban forgó adórendelkezésekből fakadó különbségtétel összhangban lenne azon rendszer természetével és belső logikájával, amelybe illeszkedik (lásd értelemszerűen a Bíróság 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítéletének [EBHT 1974., 709. o.] 33. pontját, a C-353/95. sz., Tiercé Ladbroke kontra Bizottság ügyben 1997. december 9-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-7007. o.] 32–37. pontját és a C-409/00. sz. Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2003. február 13-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-1487. o.] 52. pontját, valamint az Elsőfokú Bíróság T-471/93. sz., Tiercé Ladbroke kontra Bizottság ügyben 1995. szeptember 18-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-2537. o.] 62. pontját).

43 Erre tekintettel az első jogalap első ágát el kell utasítani.

A második ág: a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedések állítólagos ellentételező jellege

– A felek érvei

44 A felperes szerint a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedések a speciális értékcsökkenési leírások vagy az adómentes tartalékok igénybevételi feltételeit teljesítő vállalkozások számára nem sajátos adóelőnyt, hanem az Európa felosztása miatt természetes gazdasági hátrországtól mesterségesen elszigetelt területen folytatott gazdasági tevékenységből fakadó sajátos hátrányokra egyszer (legalábbis részleges) ellentételezést kínálnak. Így a felperes szerint a ZRFG 3. cikkének adórendelkezései semmiféle – a természetes területi hátrányokat ellensúlyozni kívánó – területi támogatást nem valósítanak meg. A rendelkezések kizárólagos célja a tisztán politikai eredetű mesterséges elszigeteltséggel okozott hátrányok ellensúlyozása egyes határ menti német területek számára

45 A felperes e tekintetben rámutat, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság Németország felosztásával érintett egyes területei gazdaságának nyújtott támogatásokat a közös piaccal összeegyeztethetnek kimondó EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontja rendelkezéseiből következik, hogy az egykori Német Demokratikus Köztársasággal határos területek helyzete nem volt „rendes”. Ez igazolja, hogy a határ menti területek javára tett intézkedések nem a szokásos területi támogatási programok részét képezték, hanem „sui generis” szabályokat alkottak. Végeredményben a felperes azt állítja, hogy ami érvényes az EK-Szerződés körében, az ugyanúgy érvényes az ESZAK-Szerződés körében is.

46 A beavatkozó eladja, hogy az EK 87. cikk különbséget tesz a (2) bekezdés c) pontjában szereplő, veszteség-ellensúlyozó intézkedések és a (3) bekezdés a) és c) pontjában foglalt rendes területi támogatások között, következésképpen az ellensúlyozó intézkedések és a kérdéses támogatások nem kezelhetők egyformán. A területi támogatások jellemzője abban rejlik, hogy a hátrányos helyzetű területen letelepedett vállalkozás az állami támogatásnál fogva természetes gazdasági körülményeihez és rendes versenyhelyzetéhez képest elnyben részesül. Ezzel szemben – a beavatkozó szerint – az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjában foglalt támogatások nem az érintett vállalkozás természetes gazdasági adottságaiból, hanem *vis maiorból*, nevezetesen Európa felosztásából fakadó veszteségek ellensúlyozását szolgálják. Így a veszteség-ellensúlyozó támogatás csupán olyan helyzetbe hozza a kedvezményezettet, amilyenben a veszteséget kiváltó esemény be nem következte esetében lett volna.

47 A beavatkozó szerint a jelen üggyel érintett német határ menti zónák helyzetének az ESZAK-Szerződésben történő figyelembevételének elmaradása történelmi okra vezethető vissza: az ESZAK-Szerződést 1951. április 18-án, vagyis olyan időszakban kötötték, amikor a közvélekedés szerint Németország felosztása csak ideiglenes és egy általános békeszerződés által meghaladható volt.

48 A beavatkozó azt is eladja, hogy mivel a ZRFG, nevezetesen annak 3. cikke nem sajátos acélipari ágazati támogatásokat írt elő, az ESZAK-Szerződéssel nem volt ellentétes az EK 87. cikk (2) bekezdése c) pontjának az acélipari ágazatra történő szubszidiárius alkalmazása, és az a lehetőség, hogy az acélipari vállalkozások ilyen általános intézkedésekben részesüljenek. Tekintettel arra, hogy a Bizottság a ZRFG-t, valamint későbbi módosításait az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontja szemszögéből korábban vizsgálta, és hogy azt állapította meg, hogy a ZRFG rendelkezései szükségesek voltak a Németország felosztása által okozott gazdasági hátrányok ellensúlyozására, a Bizottság elismerte az oksági kapcsolat létezését Németország felosztása és a ZRFG-ben szereplő ellensúlyozó intézkedések indokoltsága között. A beavatkozó szerint, a Bizottság által elvégzett vizsgálat alapján, Németország már csak az EK-Szerződés alapján is jogosult volt arra, hogy a ZRFG 3. cikke szerinti intézkedéseket a Bizottság engedélye nélkül bevezesse az acélipari ágazatban. E tekintetben a beavatkozó ezen túlmenően rámutat arra, hogy a Bizottság semmiféle „engedélyezési jogkörrel” sem rendelkezik a törvényi kivételrendszer felállító EK 87. cikk (2) bekezdése c) pontjának alkalmazási körében. Következésképpen a beavatkozó azt állítja, hogy a Bizottság nem volt feljogosítva annak kimondására, hogy a speciális értékcsökkenési leírásoknak az acélipari vállalkozások által a ZRFG 3. cikke alapján történő igénybevétele összeegyeztethetetlen a közös szén- és acélpiacra vonatkozó szabályokkal.

49 Az alperes azzal védekezik, hogy a ZRFG 3. cikkében szereplő hasonló kedvezményező intézkedések szelektív nyújtása szintén állami támogatásnak minősül, amennyiben gazdasági hátrányt kíván ellensúlyozni. Az alperes szerint ugyanis a támogatásokat hatásuk és nem célkitűzésük alapján kell megítélni. A ZRFG 3. cikke így nem tekinthető egyszerre azért állami támogatást nem megvalósító általános adóintézkedésnek, mert deklarált célkitűzése egy terület

gazdasági hátrányainak ellensúlyozása volt.

50 Ezen túlmenően, az alperes kizárja az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontja analógia útján történő bármilyen alkalmazhatóságát. Az ESZAK 4. cikk c) pontja megtiltja az állam által bármilyen formában engedélyezett szubvenciókat és támogatásokat. Ezen tilalom szigorának mindenfajta fellazítása elképzelhetetlen. Az alperes ráadásul azt állítja, hogy egy ilyen alkalmazás csak egy ESZAK-szerződésbeli joghézag létezése esetében lenne indokolt, ami szerinte azonban nem áll fenn. Az alperes álláspontja szerint ugyanis a német határ menti zónákra vonatkozó különös ESZAK-szerződési rendelkezés hiánya az ágazatban létező szigorúbb szabályozással magyarázható, és azt mutatja, hogy a Szerződés megfogalmazói nem kívánták a kedvezményes bánásmódot. Mindenesetre, az alperes szerint az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontja egyáltalán nem zárja ki a Bizottság mérlegelési jogkörét, tekintettel arra, hogy vizsgálnia kell, hogy a támogatás valóban szükséges-e a Németország felosztása által okozott gazdasági hátrányok ellensúlyozására.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

51 Az első jogalap második ágával a felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság nem bizonyította az állami támogatás második fogalmi elemének, nevezetesen a szóban forgó intézkedésekkel nyújtott előnynek, a meglétét.

52 Ezért meg kell vizsgálni, hogy a ZRFG 3. cikkéből következő adóintézkedések előnyt nyújtottak-e a felperesnek, ahogy azt a Bizottság a megtámadott határozatban megállapította.

53 A 27. pontban hivatkozott esetjog szerint a támogatás fogalma azon állami beavatkozásokat fedi le, amelyek különböző formában enyhítik a vállalkozások költségvetésére nehezedő terheket.

54 A ZRFG 3. cikkéből kitűnik, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság a Zonenrandgebietben elhelyezkedő telephelyeken befektetett eszközök esetében eltekintett az értékcsökkenési juttatásokra és a befektetési célú tartalékképzésre irányadó általános német adójogszabályok alkalmazásától.

55 Ahogy az a 36. pontban már megállapítást nyert, a felperes a zonenrandgebietbeli peinei és salzgitteri két telephelye vonatkozásában a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedések alkalmazásában részesült.

56 A ZRFG 3. cikke szövegéből ugyanakkor az tűnik ki, hogy ezen intézkedések legalább két vonatkozásban olyan költségcsökkentést biztosítottak a felperesnek, amelyből az általános német adórendszer alkalmazása mellett nem részesülhetett volna.

57 Először is, ezen intézkedések lehetőségét kínálták pótlólagos értékcsökkenés leírására a befektetések végrehajtásának első éveiben irányadó értékcsökkenés leírásán túlmenően; mivel a juttatás a bruttó nyereségből levonásra került, a vállalkozás adóköteles jövedelme ezen években számottevően csökkenthető volt. Ahogy azt a Bizottság a megtámadott határozat 60. preambulumbekkezdésében megállapította, a felperes tehát „likviditási előnyre” tett szert, amelyben nem részesülhetett volna, ha telephelyei nem a Zonenrandgebietben helyezkedtek volna el. Egyébként meg kell jegyezni, hogy a felperes írásbeli beadványaiban elismerte, hogy a ZRFG 3. cikkében szereplő rendelkezésekből kifolyólag likviditási többlettel rendelkezett, ahogy azt egyébként a Bizottság is megállapította a megtámadott határozat 100. preambulumbekkezdésében.

58 Másodszor, a ZRFG 3. cikkéből következik, hogy a speciális értékcsökkenési leírás nemcsak a befektetés végrehajtása adóévében, hanem az azt követő négy adóévben is igénybe vehető volt; ez lehetővé tette, hogy a kedvezményezett vállalkozás adóköteles bevételét időben elossza,

vagyis csökkentse. Így, ahogy a megtámadott határozat 61. preambulumbekzdése rögzíti, „a halasztott adófizetés [...] a halasztott adó összegének megfelel?, a halasztás idejére nulla százalékos kamattal nyújtott kölcsönnek tekinthet?”. Annak ellenére ugyanis, hogy az adót a halasztási id?szak végén mindenképpen be kellett fizetnie, a vállalkozás a halasztás teljes ideje alatt az adónak a halasztási id?szak végén a kamatokkal megnövelt összege és a halasztás hiányában fizetend? adó összege közötti különbségnek megfelel? összeg? el?nyben részesült.

59 Következésképpen, a ZRFG 3. cikkében szerepl? adóintézkedések a felperes költségvetésére rendesen nehezed? terheket enyhít? halasztott adófizetést valósítottak meg.

60 Ezen következtetést nem rontják le a felperes és a beavatkozó érvei, miszerint egyfel?l a ZRFG 3. cikke adóintézkedéseinek kizárólagos célkit?zése a zonenrandgebiet terület politikai eredet? mesterséges elszigeteltségéb?l fakadó gazdasági hátrányok ellensúlyozása volt, másfel?l, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjából az érintett belnémet határterületek helyzetének rendellenes volta t?nik ki.

61 El?ször is, az a tény – ahogy a felperes és a beavatkozó jelzi –, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontja elismeri „a Németországi Szövetségi Köztársaság Németország felosztása által érintett egyes területei gazdaságának nyújtott támogatás, amennyiben a támogatásra a felosztásból ered? gazdasági hátrányok ellensúlyozásához szükség van” összeegyeztethet?ségét, nem érinti egy intézkedésnek az ESZAK?Szerz?dés értelmében vett állami támogatásnak történ? min?sítését.

62 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EK 305. cikk (1) bekezdése értelmében az EK-Szerz?dés rendelkezései nem módosítják az ESZAK-Szerz?dés rendelkezéseit, különösen a tagállamok jogaira és kötelezettségeire, a Szén- és Acélközösség intézményeinek hatáskörére, valamint az említett szerz?désnek a közös szén- és acélpiac m?ködésére vonatkozó szabályait. Az ESZAK-Szerz?dés rendelkezései tehát meg?rzik saját alkalmazási körüket (az Els?fokú Bíróság T-37/97. sz., *Forges de Clabecq kontra Bizottság* ügyben 1999. március 25?én hozott ítéletének [EBHT 1999., II?859. o.] 132. pontja). Az EK?Szerz?dés és a végrehajtására elfogadott rendelkezések csak annyiban alkalmazhatók az ESZAK?Szerz?dés hatálya alá tartozó termékekre, amennyiben az adott kérdéseket az ESZAK?Szerz?dés rendelkezései vagy az ennek alapján elfogadott szabályozások nem rendezik (a Bíróság 328/85. sz. *Deutsche Babcock?ügyben* 1987. december 15?én hozott ítéletének [EBHT 1987., 5119. o.] 10. pontja, valamint a C?74/00 P. sz. és C?75/00 P. sz., *Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság* ügyben 2002. szeptember 24?én hozott ítéletének [EBHT 2002., I?7869. o.] 100. pontja).

63 Azonban, ahogy azt a Bíróság már megállapította, az állami támogatás nyújtásának kérdése az ESZAK 4. cikk c) pontjának hatálya alá tartozik, és következésképpen a tagállamok, e kérdés tekintetében, nem kívántak a közösségekkel azonos szabályokat vagy beavatkozási területet fenntartani (lásd a 62. pontban hivatkozott *Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság* ítélet 101. és 102. pontját).

64 Ennélfogva az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjával azonos vagy annak megfelel? ESZAK?szerz?désbeli rendelkezések hiányában a Németországi Szövetségi Köztársaság Németország felosztása által érintett egyes területei gazdaságának nyújtott támogatásoknak az EK?Szerz?déssel való összeegyeztethet?ségének elismerése nem érinti sem az ESZAK 4. cikk c) pontjának alkalmazási körét, sem – következésképpen – az állami támogatásnak az ezen rendelkezés által adott meghatározását.

65 Nem fogadható el a beavatkozó azon érve sem, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontja rendelkezéseivel azonos vagy azokhoz hasonló ESZAK-szerződésbeli rendelkezések hiánya történelmi okokra vezethető vissza.

66 Ugyanis mind az ESZAK 4. cikk c) pontjának megfogalmazásából, mind ezen rendelkezés szövegkörnyezetéből és célkitűzéseiből az tűnik ki, hogy az ESZAK-szerződés és az állami támogatások tilalma esetében egy rendkívül szigorú eljárást kívánt fenntartani. Noha nagyon is lehetséges, hogy – ahogy a német kormány állítja – 1951-ben azt lehetett hinni, hogy Németország felosztása csak ideiglenes, ez mit sem változtat azon, hogy ezt a két megszállási zóna közötti határvonal 1948-as meghúzásával kialakult helyzetet az ESZAK-szerződés szövegezekor figyelembe vehették, és annak szövegében tükröződhetett.

67 Igaz, hogy az első acélipari támogatási kódex [az acélipari különtámogatások közösségi szabályainak felállításáról szóló, 1980. február 1-jei 257/80/ESZAK bizottsági határozat (HL L 29., 5. o.)] hatályának 1981. december 31-i megszűnéséig a Bizottság a jelen ügyben képviselttől eltérő értelmezést tett magáévá, mely szerint az ESZAK 4. cikk c) bekezdése kizárólag a szén- és acélágazat vállalkozásainak nyújtott külön támogatásokra, vagyis azokra vonatkozott, amelyekből különösen vagy főleg ezen vállalkozások részesültek, míg az általános és regionális támogatási programoknak az acélipari ágazatra történő alkalmazása mind az ESZAK 67. cikk, mind az EK 87. és 88. cikk rendelkezései alapján a Bizottság ellenőrzése alatt állt.

68 Az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk értelmezésére vonatkozó második jogalap vizsgálatától függetlenül, nem érinthette az ESZAK-szerződés alkalmazási körét az a tény, hogy bizonyos időszakban a Bizottság döntési gyakorlata során úgy tekinthette, hogy az általános és területi támogatási programok – még ha az acélipari ágazatra voltak is alkalmazhatók – nem tartoztak az ESZAK 4. cikk c) pontjának alkalmazási körébe.

69 Az ESZAK-szerződésből ugyanis nem olvasható ki, hogy szerzői az ESZAK 4. cikk c) pontjának alkalmazási körét egyértelműen ilyen szűken kívánták volna meghatározni, és hogy így az ezen rendelkezéstől Németország felosztására figyelemmel való eltérés ne történt volna számukra szükségnek.

70 Ezen túlmenően helytelen volna egy, az EK-szerződésben foglalt tilalom alóli kivétel meglétéből egy a korábban megkötött ESZAK-szerződésben szereplő egyenértékű tilalom alóli kivétel automatikus és visszamenőleges kiterjesztésére következtetni. Egy ilyen lépés az ESZAK-szerződés szövegének az elírt eljárás megkerülésével történő módosítását jelentené.

71 Másodszor, feltételezve is – ahogy a felperes állítja –, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdése c) pontja rendelkezéseinek pusztán léte bizonyítja a Zonenrandgebiet területén uralkodó viszonyok „rendkívüli” természetét, ez mit sem változtat azon, hogy jelen esetben ez a megállapítás nem elégséges az ESZAK 4. cikk c) pontja alkalmazásának a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedéseknek a területet érintő gazdasági hátrányokat ellensúlyozó állítólagos jellegére hivatkozva történő mellőzéséhez.

72 Ahogy azt a Bíróság az ESZAK-szerződés keretében megállapította, az ESZAK 4. cikk c) pontjában kimondott általános és abszolút jellegű eltörlés és tilalom nem semmisíthető meg egy hozzávetőleges és bizonytalan ellensúlyozási eljárás bevezetésével (a 27. pontban hivatkozott *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság* ítélet, 55. o.). Tehát a felperes nem bizonyította az állítólagos hátrány és az azt ellensúlyozni kívánó intézkedések közötti oksági kapcsolat bizonyos voltát.

73 Egyébként a töretlen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az állami támogatások

tárgyában hozott határozat jogszerűségét a határozathozatalkor a Bizottság rendelkezésére álló információk tükrében kell vizsgálni (a Bíróság 234/84. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének [EBHT 1986., 2263. o.] 16. pontja és a 29. pontban hivatkozott C-241/94. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 33. pontja).

74 Jelen ügyben az iratokból kitűnik, hogy annak alátámasztására, miszerint a ZRFG 3. cikkének intézkedései egy, a Németország felosztása által okozott hátrányt ellensúlyozták, a beavatkozó a Bizottság elotti közigazgatási eljárás során az állami támogatások tilalma elve alóli, az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjában szereplő kivételre történő hivatkozásra szorítkozott. Ugyanígy járt el az Elsőfokú Bíróság elotti eljárás írásbeli szakaszában is. Ugyanakkor, ahogy az a 64–66. pontban megállapítást nyert, az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontja nem alkalmazható, és nincs megfelelője az ESZAK-Szerződés keretében. Ezen túlmenően, az ilyen intézkedések ellensúlyozó jellegének vizsgálata a Bizottság mérlegelési jogkörébe tartozik, melynek során azt kell vizsgálni, hogy a kért mentesség feltételeit teljesítették-e (lásd, ebben az értelemben, az Elsőfokú Bíróság T-132/96. sz. és T-143/96. sz., Freistaat Sachsen és társai kontra Bizottság ügyben 1999. december 15-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-3663. o.] 140. pontját).

75 Ezért az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjában szereplő kivétel egyszerre felhívása nem tekinthető a felperesnek nyújtott előny és a Zonenrandgebietben elhelyezkedő vállalkozásokat sújtó állítólagos gazdasági hátrány közötti oksági kapcsolat ESZAK-Szerződés szerinti bizonyításának.

76 A fentiekre tekintettel az első jogalap második ágát el kell utasítani.

A harmadik ág: a közösségi tagállamok adószabályai vizsgálatának állítólagos szükségessége, hogy megállapítható legyen, mi számít „rendes” adótehernek

– A felek érvei

77 A felperes szerint a megtámadott határozat nem tesz említést semmilyen komoly és a közösségi bíró által ellenőrizhető szempontról, amelynek alapján megállapítható a vállalkozások „rendes” adóterhe, amihez képest az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti állami támogatás meglehetősen vizsgálható volna. A felperes szerint a „rendességgel” való összemérés elvégzése végett a Bizottságnak nem lett volna szabad kizárólag a Németországi Szövetségi Köztársaság adórendelkezéseire utalnia, ahogy azt a megtámadott határozat 60. preambulumbekkezdésében tette, ahol a ZRFG speciális értékcsökkenési leírásokra vonatkozó szabályait állította szembe a Németországban alkalmazandó általános értékcsökkenési leírási szabályokkal. A Bizottságnak utalnia kellett volna az adókulcsra, valamint a befektetési javakra az acélipari ágazatban a közös piac egészén – vagy legalábbis azon tagállamokban, ahol a felperes versenytársai letelepedtek – alkalmazandó amortizációs időre is. Kizárólag a különböző tagállamokban alkalmazandó adószabályok ezen összehasonlító vizsgálata tenné lehetővé annak megállapítását, hogy a ZRFG 3. cikkének alkalmazása a felperest a szó szoros értelmében vett szubvencióéval egyező természetű és azonos hatású előnyhöz juttatta-e.

78 Az alperes azzal védekezik, hogy az alapfeltételek, különösen az infrastruktúrák, tagállamonként eltérőek, és hogy főszabályként a legsúlyosabb adóztatás a legjobb alapfeltételekhez köthet. Ez az oka annak, hogy – az alperes szerint – az érintett tagállam jelenti azt a viszonyítási pontot, amit figyelembe kell venni a szóban forgó intézkedés szelektív jellegének vizsgálatakor. Ezért felesleges volna a különböző tagállamokban alkalmazandó idevágó szabályok összehasonlítását elvégezni.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

79 Ahogy azt a Bíróság az EK-Szerződés vonatkozásában megállapította, az EK 87. cikk (1) bekezdésének alkalmazása csak annak megállapítását követeli meg, hogy az adott jogrendszer vonatkozásában egy állami intézkedés „egyes vállalkozásokat vagy egyes termelőtevékenységeket” az adott jogrendszer célkitűzései tekintetében összemérhető ténybeli és jogi helyzetű többiekhez képest elnyben részesít-e (a Bíróság C-143/99. sz., *Adria-Wien Pipeline* és *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* ügyben 2001. november 8-án hozott ítéletének [EBHT 2001., I-8365. o.] 41. pontja és a 42. pontban hivatkozott Spanyolország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 47. pontja).

80 Ugyanilyen értékelésnek kell az ESZAK-Szerződés vonatkozásában is érvényesülnie (lásd e tekintetben a 27. pontban hivatkozott *Ecotrade*-ítélet 41. pontját).

81 Következésképpen, annak eldöntéséhez, hogy az állami támogatás fogalmával kapcsolatos ítélezési gyakorlat értelmében mi minősül elnyeknek, egy adott jogrendszer keretében kell meghatározni azt a viszonyítási alapot, amelyhez az elnyt mérni lehet. Jelen esetben, annak meghatározása végett, hogy a fenti ítélezési gyakorlat értelmében mi minősül „rendes” adótehernek, nem lehetne az állami támogatások ellenrészére vonatkozó rendelkezések céljának elferdítése nélkül elvégezni a valamennyi vagy csak néhány tagállamban alkalmazandó adószabályok összehasonlító vizsgálatát. Ugyanis a tagállami adórendelkezések közösségi szinten történő harmonizálása hiányában ezen vizsgálat a tagállamok közötti jogalkotási és szabályozási eltérésekből fakadó különböző ténybeli és jogi helyzetek vizsgálatát jelentené. A felperes által a jelen keresetben szolgáltatott adatok egyébként szemléltetik a tagállamok között – különösen a befektetési javak adóalapja és kulcsa vonatkozásában – fennálló különbségeket.

82 Ezért helyesen járt el a Bizottság, amikor a ZRFG 3. cikke rendelkezéseiből fakadó elnyt csak az általános német jog adórendszerével összevetve vizsgálta.

83 Ezen túlmenően, szemben a felperes állításával, a közösségi ítélezési gyakorlat nem kötelezi a Bizottságot annak bizonyítására, hogy a vállalkozásra rendszeren nehezedő terhek enyhítésének ugyanolyan hatása van, mint egy – a szó szoros értelmében vett – szubvenciónak.

84 Ugyanis noha az állami támogatás fogalma nem csupán a pozitív juttatásokat – mint maguk a szubvenciók – foglalja magában, hanem azon beavatkozásokat is, amelyek különböző formában a vállalkozás költségvetésére rendszeren nehezedő terheket enyhítik, és amelyek emiatt – anélkül, hogy a szó szoros értelmében vett szubvenciók lennének – ezzel egyező természetűek és azonos hatásúak (lásd különösen a 27. pontban hivatkozott *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg* kontra Főhatóság ítélet 39. pontját, a 27. pontban hivatkozott *Banco Exterior de España* ítélet 13. pontját és a 27. pontban hivatkozott *Ecotrade*-ítélet 34. pontját), az ítélezési gyakorlatnak nem az a feladata, hogy rangsort állítson fel egyfelől a szó szoros értelmében vett szubvenció, másfelől a szubvencióhoz hasonló egyéb intézkedések között, hanem hogy meghatározza a támogatásnak az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti fogalmát. Ezen meghatározásból következik, hogy ha már egyszer bizonyítást nyert, hogy egy állami beavatkozás a vállalkozás költségvetésére rendszeren nehezedő terhek enyhítését valósítja meg, akkor ezen intézkedést támogatásnak kell minősíteni, és meg kell állapítani, hogy ugyanezen minősítésnél fogva a szó szoros értelmében vett szubvencióval azonos hatású. Következésképpen – a felperes állításával szemben – semmiféle további bizonyításra nincs szükség.

85 Az első jogalap harmadik ágát következtetésképpen el kell utasítani.

A negyedik ág: a Bizottság állítólagos kötelezettsége, hogy bemutassa, hogy a ZRFG 3. cikke

adóintézkedései versenyre gyakorolt hatása megegyezik a klasszikus szubvencióéval

– A felek érvei

86 A felperes azt állítja, hogy a megtámadott határozat nem tartalmaz semmiféle értékelést a Bizottság által kifogásolt adóintézkedések versenyre gyakorolt hatására nézve, noha a 27. pontban hivatkozott Ecotrade-ítélet 34. pontjából az következik, hogy a Bizottság csak akkor minősíthet támogatásokat az ESZAK 4. cikk c) pontja értelmében vett, a vállalkozások terheit csökkentő állami intézkedéseknek, ha előzetesen megállapította, hogy ezen intézkedések a klasszikus szubvencióval egyező hatást gyakorolnak a versenyre.

87 Az alperes szerint, először is, a támogatások ellenőrzése csak korlátozott feladat, mivel célja nem a közös piacon belüli verseny valamennyi torzulásának megszüntetése, hanem csupán az állami beavatkozás bizonyos fajtáinak, mint például a támogatásnyújtásnak a megtiltása. Az alperes arra is rámutat, hogy a támogatás fogalma a szubvencióénál általánosabb, mivel magában foglalja azon intézkedéseket is, amelyek természetüknél és hatásuknál fogva a közvetlen szubvenciókkal egyenértékűek. Szerinte ebből az következik, hogy az intézkedéseknek az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti támogatássá minősítéséhez nem szükséges annak előzetes bizonyítása, hogy a szóban forgó intézkedések versenyre gyakorolt hatása megegyezik a klasszikus szubvenciókéval. Ráadásul a támogatásokra vonatkozó rendelkezések, nevezetesen az EK 87. cikk (2) bekezdése és az ESZAK 4. cikk c) pontja, semmiféle különbséget nem tesznek a támogatások között aszerint, hogy a klasszikus értelemben vett szubvenciónak minősülnek-e vagy sem. Ami egyfelől a szó szoros értelmében vett szubvenciók, nevezetesen a közvetlen pénzbeli hozzájárulások, másfelől az egyéb támogatási formák, mint a rendszeren járó adóbevételekről való lemondás közötti különbségtételről szóló, a 27. pontban idézett Ecotrade-ítéletet illeti, az alperes rámutat arra, hogy ezen különbségtétel teljességgel alkalmatlan a szóban forgó intézkedések értékelésére, és semmilyen hatással nem bír ezek szelektivitásának vizsgálatára.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

88 A negyedik ággal a felperes egyrészt azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem vizsgálta, vajon a vállalkozás költségvetésére rendszerint nehezedő terhek enyhítése a klasszikus szubvencióéval azonos hatásokat váltja-e ki. Másrészt a felperes szerint a 27. pontban idézett Ecotrade-ítéletből az olvasható ki, hogy a Bizottságnak bizonyítania kellett volna a ZRFG 3. cikkében szereplő intézkedések versenyre gyakorolt hatását.

89 Ami az első kifogást illeti, a 84. pontban foglaltakkal azonos indokok alapján az Elsőfokú Bíróság azon az állásponton van, hogy a Bizottság nem köteles vizsgálni, hogy egy vállalkozás költségvetésére rendszerint nehezedő terhek enyhítése a szó szoros értelmében vett szubvencióval azonos hatásokat gyakorol-e. Ezt a kifogást tehát el kell utasítani.

90 Ami a második – a ZRFG 3. cikkében szereplő intézkedések versenyre gyakorolt hatása bizonyításának szükségességére vonatkozó – kifogást illeti, a következőket illetően az következik, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja alapján az állami támogatások anélkül minősülnek a közös piaccal összeegyeztethetetlennek, hogy meg kellene állapítani, vagy akár vizsgálni, hogy ténylegesen fennáll-e vagy bekövetkezhetsé a versenyfeltételek sérelme (az Elsőfokú Bíróság T-164/96.–T-167/96. sz., T-122/97. sz. és T-130/97. sz., Moccia Irme és társai kontra Bizottság ügyben 1999. május 12-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-1477. o.] 82. pontja és a T-158/69. sz., Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ügyben 1999. december 16-án hozott ítéletének [EBHT 1999., II-3927. o.] 113. pontja).

91 Következésképpen ahhoz, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja rendelkezéseinek hatálya alá essék, egy támogatási intézkedésnek nem szükségképpen kell hatással lennie a tagállamok

közötti kereskedelemre vagy a versenyre (a Bíróság C-280/99. P.–C-282/99. P. sz., Moccia Irme és társai kontra Bizottság ügyben 2001. június 21-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-4717. o.] 32. és 33. pontja és a 62. pontban hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet 102. pontja).

92 Ráadásul, a felperes állításával szemben, a 27. pontban hivatkozott Ecotrade-ítélet 34. pontja nem érinti az állami támogatásnak minősíthető intézkedések versenyre gyakorolt hatásának kérdését, hanem az állami támogatás fogalmának meghatározásával kapcsolatos, a 84. pontban hivatkozott állandó ítélkezési gyakorlat felhívására szorítkozik.

93 Ilyen körülmények között, szemben a felperes által előadottakkal, az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti állami támogatásoknak történő minősítéshez a Bizottság nem volt köteles vizsgálni, hogy a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedések hatással voltak-e a versenyre.

94 Ebből az következik, hogy az első jogalap negyedik ágát, csakúgy mint a teljes első jogalapot, el kell utasítani.

A második jogalap: az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk téves értelmezése

A felek érvei

95 A felperes azt állítja, hogy az ESZAK-Szerződés által megvalósított „részleges integráció” miatt az ESZAK 4. cikk c) pontja kizárólag a szén- és acélipari ágazat vállalkozásai számára nyújtott külön támogatásokra vonatkozik. Következésképpen az úgynevezett „nem külön” támogatások, vagyis jelen esetben azon támogatási programok, amelyeknek nemcsak a szén- és acélipari ágazat, hanem a gazdaság valamennyi egyéb ágazatának vállalkozásai is kedvezményezettjei, nem esnek az ESZAK 4. cikk c) pontjában kimondott tilalom alá. A felperes szerint a Bíróság esetjoga és a Bizottság közigazgatási gyakorlata alapján a nem külön támogatásokat megvalósító tagállami programok kizárólag az EK-Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései és az ESZAK 67. cikk által szabályozott összehangolt ellenőrzés alá tartoznak.

96 A felperes szerint tehát a megtámadott határozat az ESZAK 4. cikk c) pontja alkalmazási körének szerződéssel ellentétes kiterjesztésén alapul. Ezen kiterjesztés érvényesen nem módosíthatta volna az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk vonatkozó alkalmazási körét. A felperes szerint ezen kiterjesztés az acélipari támogatási kódexek elfogadásakor következett be, amelyekkel a Bizottság 1986 óta eltért a külön és nem külön támogatások közötti különbségtételtől.

97 A felperes azt állítja, hogy az ESZAK 67. cikk nem korlátozódik a nem állami támogatás jellegű tagállami intézkedésekre. A rendelkezés minden olyan nem külön támogatási intézkedésre alkalmazandó, amelyet a tagállamok általános gazdaság- és adópolitikai hatáskörük keretében fogadtak el. Egyébként, pontosan az EK 305. cikk szerint a Bizottság acélipari támogatási kódexek utólagos elfogadásával nem módosíthatta volna az ESZAK-Szerződéssel módosított integráció részleges jellegét.

98 A felperes szerint, amennyiben a ZRFG 3. cikkében szereplő adószabályok nem minősülnek az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti állami támogatásoknak, a Bizottság által a megtámadott határozat 67–76. preambulumbekkezdésében hivatkozott bejelentési kötelezettség sem létezett. Ezzel szemben – a felperes véleménye szerint – a ZRFG 3. cikke adóintézkedései egy az ESZAK 67. cikk (1) bekezdése szerinti „tagállami lépést” valósítottak meg, amelyet a Németországi Szövetségi Köztársaságnak a Bizottság tudomására kellett volna hoznia, amennyiben az intézkedések alkalmazása „érzékelhető hatást gyakorolhat a szén- és acélipari verseny

feltételeire". A felperes szerint lényegtelen az a kérdés, hogy ezen feltételek jelen esetben fennálltak-e, miután a német kormány a ZRFG-t több alkalommal a Bizottság tudomására hozta az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján küldött értesítések során. Egyébként lényegtelen, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság – ahogy azt a Bizottság a megtámadott határozat 66. preambulumbekkezdésében megjegyzi – a közigazgatási eljárás során nem hivatkozott az ESZAK 67. cikkre, tekintettel arra, hogy – a felperes szerint – ezen cikk a Közösség és a tagállamok közötti – az ESZAK-Szerződésben a részleges integrációra figyelemmel szereplő – hatáskörmegosztáson alapuló, kógens szabály.

99 A beavatkozó osztja a felperes érveit.

100 Az alperes azzal védekezik, hogy az általános és külön támogatások közötti különbségtétel irreleváns, miután az ESZAK-Szerződés nem tesz ilyen különbséget. Az alperes eladja, hogy noha az ESZAK 67. cikk a tagállami adópolitika széles körére alkalmazható, nem alkalmazható az ESZAK 4. cikk c) pontja alá nem tartozó adóintézkedésekre. Ezen elhatárolás világosan mutatja, hogy az alkalmazandó ESZAK-szerződési rendelkezés kiválasztásakor kizárólag a támogatás jellege irányadó.

101 A beavatkozási beadványára tett észrevételeiben az alperes azt is állítja, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontjában kimondott tilalom szigorú értelmét vesztené, ha a rendelkezés nem lenne alkalmazható egy, nem a szén- és acélipari ágazat számára kizárólagosan fenntartott támogatási rendszerre. Az alperes szerint a tagállamok könnyen elkerülhetnék a rendelkezés alkalmazását olyan nem külön támogatási rendszer igénybevételével, amely részletszabályainál fogva nem kizárólagosan, hanem főleg a szén- és acélipari ágazatot részesítené elnyben.

102 Végül, az alperes eladja, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében az ESZAK 67. cikk rendelkezései szerinti beavatkozások nem azonosak azokkal, amelyeket – bármilyen formában legyenek is – az ESZAK 4. cikk c) pontja a közös szén- és acélpiacon összeegyeztethetetlennek, eltörölendinek és tilosnak mond ki. Az alperes szerint az ESZAK 67. cikk (2) bekezdése olyan különös rendelkezés, amelyet az abban foglalt feltételek mellett kell alkalmazni. E tekintetben kizárólag a Bizottság jogosult arra, hogy egyes adótámogatásokat az ESZAK 67. cikk (2) bekezdése első albekezdésében meghatározott esetben kivételesen engedélyezzen, vagy az ESZAK 54. és az ESZAK 56. cikk rendelkezései szigorú keretei között elfogadjon. Az alperes szerint mindenesetre a támogatások tilalmát kimondó ESZAK 4. cikk c) pontja a főszabály, míg a támogatásokat bizonyos körülmények között megengedő ESZAK 67. cikk (2) bekezdésének első albekezdése a kivétel.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

103 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az ESZAK 80. cikk értelmében kizárólag a szén- és acélipar területén termelő tevékenységet végző vállalkozások tartoznak az ESZAK-Szerződés hatálya alá.

104 Ebből az következik, hogy egy vállalkozás csak annyiban van az ESZAK 4. cikk c) pontjában kimondott tilalom alá vetve, amennyiben termelő tevékenységet végez (lásd e tekintetben a Bíróság 14/59. sz. Société des fonderies de Pont-à-Mousson kontra Főhatóság ügyben 1959. december 17-én hozott ítéletét [EBHT 1959., 445., 467. és 468. o.], valamint a C-334/99. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. január 28-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-1139. o.] 78. pontját).

105 – Miként azt a Bizottság a megtámadott határozat 13. preambulumbekzdésében megállapította, jelen esetben nem vitás, hogy a felperes egy, az ESZAK 80. cikk értelmében vett vállalkozás.

106 Figyelemmel az els? jogalapra adott válaszra, az Els?fokú Bíróság szerint jelen jogalap vizsgálatának annak eldöntésére kell korlátozódnia, hogy helyesen járt?e el a Bizottság, amikor a megtámadott határozatban arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja egy, nem kizárólag a szén- és acélipari ágazatra vonatkozó támogatási programra is alkalmazható.

107 Az ESZAK 4. cikk c) pontja értelmében az ESZAK?Szerz?désben meghatározott feltételek mellett tilosak az államok által bármilyen formában nyújtott szubvenciók és támogatások.

108 Ezen rendelkezés az ESZAK?Szerz?dés által közösségi hatáskörbe utalt területen történ? egyes tagállami beavatkozások eltörlését és tilalmát mondja ki (lásd e tekintetben a 27. pontban hivatkozott De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra F?hatóság ítélet 47. pontját).

109 Meg kell állapítani, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja nem tesz semmiféle különbséget sem az egyedi támogatások és a támogatási programok, sem a szén- és acélipari ágazati külön, illetve nem külön támogatási programok között. Ráadásul, az állami támogatások ezen rendelkezésben kimondott tilalma kivételt nem enged? módon került megfogalmazásra (lásd e tekintetben az Els?fokú Bíróság T?110/98. sz., RJB Mining kontra Bizottság ügyben 1999. szeptember 9?én hozott ítéletének [EBHT 1999., II?2585. o.] 76. pontját).

110 Ami az ESZAK 67. cikket illeti, ezen rendelkezés a versenyre leselked? azon veszélyeket igyekszik elhárítani, amelyek szükségképpen együtt járnak a tagállamok által megtartott hatáskör gyakorlásával (a 27. pontban hivatkozott De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra F?hatóság ítélet 47. pontja és az Els?fokú Bíróság T?6/99. sz., ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi kontra Bizottság ügyben 2001. június 5?én hozott ítéletének [EBHT 2001., II?1523. o.] 83. pontja). Az ESZAK 67. cikk így azon védintézkedések meghatározására korlátozódik, melyeket a Közösség azon tagállami lépés ellen hozhat, amely – miközben a szén- és acélipari verseny feltételeire érzékelhet? hatást gyakorol – nem azonnali és közvetlen módon érinti ezen iparágakat (a Bíróság 27/58–29/58. sz., Hauts fourneaux et fonderies de Givors és társai kontra F?hatóság ügyben 1960. május 10?én hozott ítélete [EBHT 1960., 503., 526. o.]).

111 Ebb?l következ?en a közösségi bíró azt mondta ki, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk két elkülönül? területre vonatkozik (a 27. pontban hivatkozott De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra F?hatóság ítélet 47. o. és a Bíróság C?390/98. sz. Banks?ügyben 2001. szeptember 20?án hozott ítéletének [EBHT 2001., I?6117. o.] 88. pontja), mivel az ESZAK 67. cikk nem érinti az állami támogatások kérdését (a 62. pontban hivatkozott Forges de Clabecq kontra Bizottság ítélet 141. pontja). Az ESZAK 67. cikk ennélfogva nem az ESZAK 4. cikk c) pontjának különös szabálya.

112 Igaz, hogy a 70?es évek elejét?l a második acélipari támogatási kódexet jelent?, az acélipari támogatások közösségi szabályait meghatározó, 1981. augusztus 7?i 2320/81/ESZAK bizottsági határozat (HL L 228., 14. o.) elfogadásáig a Bizottság azon az állásponton volt, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja kizárólag az acélipari vállalkozásoknak nyújtott külön, vagyis különösen vagy f?leg ezen vállalkozásoknak címzett támogatásokra vonatkozik, míg az általános és területi támogatási programoknak az acéliparra történ?t alkalmazása a Bizottság által úgy az ESZAK 67. cikk, mint az EK 87. és EK 88. cikk rendelkezései alapján végzett ellen?rzés alá tartozik.

113 Ezen álláspontot alátámasztotta annak szükségessége, hogy az érintett ország többi iparágának nyújtott támogatás mellett az ESZAK 4. cikk c) pontja szigorú tilalma következtében a

szén- és acélipari ágazatban tevékenykedő iparágak hátrányba kerülése miatti versenytorzulások bekövetkeztét megakadályozzák, és hogy megoldást találjanak az acélipari ágazatot alapjaiban érintő komoly gazdasági és pénzügyi nehézségekre. Mivel ugyanis az ágazat szükséges szerkezetátalakítására tett erőfeszítés meghaladta mind „majdnem valamennyi acélipari vállalkozás pénzügyi lehetőségeit”, mind a Közösség rendelkezésére álló forrásokat, a helyzet megoldására Bizottság, a Tanács egyhangú hozzájárulásával, ellenőrzési és közösségiesítési rendszert állított fel azon tagállami acélipari támogatások vonatkozásában, „amelyek közösségi jellege a Közösség által a témában kitűzött irányvonalnak való megfelelésük miatt megmaradt” (az első acélipari támogatási kódex 1. preambulumbekkezdése). Ugyanakkor rögzítésre került, hogy az első acélipari támogatási kódex kizárólag a külön támogatásokra korlátozódhatott, mivel az általános területi támogatási programok acélipari alkalmazása az ESZAK 67. cikk, valamint az EK 87. és EK 88. cikk rendelkezései alapján gyakorolt bizottsági ellenőrzés alá tartozott.

114 Mindazonáltal egy ilyen, az acélipari vállalkozásokra nézve kedvező megközelítés alkalmazása még nem jelenti azt, hogy az állami támogatások ellenőrzése keretében a Bizottság teljesen kizárná annak megállapíthatóságát, hogy az acélipari vállalkozások szükséges szerkezetátalakítása és az állami támogatások fokozatos leépítésének szükségessége miatt az ESZAK 4. cikk c) pontja tilalmát elvileg teljes egészében alkalmazni kell, kivéve ha e támogatásokat – az acélipari ágazatnak nyújtott akár külön, akár nem külön támogatásokat – a Bizottság úgynevezett „közösségi” támogatásoknak és így a közös piac megfelelő működésével összeegyeztethetőnek minősíti. A második és az azt követő acélipari támogatási kódexeket – köztük a megtámadott határozat alapjául szolgáló hatodik acélipari támogatási kódexet – tulajdonképpen ennek fényében kell értelmezni.

115 Jóllehet következőképpen a második acélipari támogatási kódexről kezdve a kódexek kiterjednek „valamennyi acélipari támogatásra [...], legyenek külön vagy nem külön támogatások”, ezen pontosítás egyetlen célja az ESZAK 4. cikk c) pontja eredeti hatályának visszaállítása, miután ez utóbbi rendelkezés semmiféle különbséget nem tesz a tilalma hatálya alá tartozó támogatásfajták között.

116 Jelen esetben, ahogy azt az Elsőfokú Bíróság az első jogalap vizsgálata körében már megállapította, a ZRFG 3. cikke által a felperes javára tett adóintézkedések állami támogatásoknak minősülnek, és így az ESZAK 4. cikk c) pontja alkalmazási körébe tartoznak.

117 Ennek alapján – dacára a hetedik jogalap értékelése keretében az alábbiakban vizsgálandó bizonytalanságnak, amely jelen ügyben kiválthatta a Bizottság értelmezésének módosulását – az következik, hogy helyesen járt el a Bizottság, amikor a megtámadott határozat 66. preambulumbekkezdésében arra az álláspontra helyezkedett, hogy jelen esetben az ESZAK 4. cikk c) pontja, és nem az ESZAK 67. cikk volt alkalmazható.

118 Az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk állítólagos téves értelmezésére alapított második joglapot ezért el kell utasítani.

A harmadik jogalap: az ESZAK 95. cikk alkalmazásának elmulasztása

A felek érvei

119 A felperes álláspontja szerint az ESZAK 67. cikk téves értelmezésére alapított jogalap elutasítása esetén az Elsőfokú Bíróságnak meg kellene állapítania, hogy tévedett a Bizottság, amikor nem vizsgálta hivatalból, hogy a ZRFG 3. cikkében szereplő adóintézkedések – figyelemmel az ESZAK Szerződés célkitűzéseire (ESZAK 2–4. cikk) – összeegyeztethetőek minősíthetők-e a közös piaccal. Válaszában a felperes kifejti, hogy a Bizottság semmiféle diszkrecionális jogkörrel nem rendelkezik azon kérdés eldöntésénél, hogy az ESZAK 95. cikk

alapján ellenőrzést végezzen-e. Diszkrecionális jogköre az ESZAK 95. cikkben hivatkozott ESZAK 2., ESZAK 3. és ESZAK 4. cikk értelmezésére és alkalmazására korlátozódik.

120 A felperes vitatja a Bizottságnak a megtámadott határozat 123. preambulumbekkezdésében kifejtett álláspontját, miszerint az Elsőfokú Bíróság Irish Steel ítélete (az Elsőfokú Bíróság T-106/96. sz., Wirtschaftvereinigung Stahl kontra Bizottság ügyben 1999. július 7-én hozott ítélete [EBHT 1999., II-2155. o.]) a Bizottság számára megtiltja az acélipari támogatási kódexekben rögzített engedélyezési feltételeknek meg nem felelő támogatások ESZAK 95. cikk alapján történő engedélyezését. A felperes véleménye szerint a hivatkozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság e tekintetben azt mondta ki, hogy az egyes kódexek által kimondott tilalom kizárólag az ott felsorolt, az ESZAK Szerződéssel összeegyeztethetőnek minősített támogatásokra vonatkozik, mivel a Bizottságot a Szerződésben szereplő támogatások Szerződéssel való összeegyeztethetőségének vizsgálatakor kizárólag az adott kódex köti. A felperes szerint ezen értelmezésen kívül az acélipari támogatási kódex nem alkalmazható, és a Bizottságnak az ESZAK 95. cikkén alapuló határozatát nem is befolyásolhatja. Amennyiben a ZRFG 3. cikkében szereplő speciális értékcsökkenési leírásokra vonatkozó szabályok nem felelnek meg a támogatásoknak az acélipari támogatási kódexekben szereplő meghatározásának, a felperes álláspontja szerint az ESZAK 95. cikk alapján történő határozathozatal nem volt kizárt.

121 A felperes hozzáfűzi, hogy tekintettel az ESZAK Szerződésnek az ESZAK 2., ESZAK 3. és ESZAK 4. cikkben kimondott célkitűzéseire, a ZRFG 3. cikke összeegyeztethetőségének elismerése valójában szükséges lenne ahhoz, hogy biztosítsa megfelelő ösztönzők létezését arra, hogy a vállalkozások fejlesszék és javítsák [ESZAK 3. cikk d) bekezdés] a határ menti területeken elhelyezkedő telephelyeik termelési kapacitását, valamint arra, hogy elkerülhető legyen ezen területeken a munkaerő elvándorlása és a gazdasági elszívatosodás [ESZAK 2. cikk (2) bekezdése]. A felperes szerint ugyanazon politikai megfontolásokról van szó, amelyek a Római Szerződés megfogalmazóit is vezették, amikor az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjában kimondták, hogy Európa mesterséges felosztása miatt bizonyos határ menti területeknek nyújtott támogatások összeegyeztethetők a közös piaccal. Így ezen megfontolásokat is figyelembe kellene venni az ESZAK Szerződés által kitűzött célok vonatkozásában. Jelen esetben a Bizottság az ESZAK 95. cikk keretében ezen vizsgálatnak nem tett eleget.

122 A beavatkozó azt állítja, hogy az ESZAK 95. cikk szerinti tagállami bejelentés elmulasztása nem elégséges ahhoz, hogy megakadályozza vagy legalábbis gátolja a Bizottságot az ezen rendelkezés alapján történő fellépésben és adott esetben a támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségének kimondásában.

123 A beavatkozó azt is jelzi, hogy az acélipari támogatási kódexek nem említik a Németország felosztásával okozott hátrányok ellensúlyozásának sajátos esetét. Az acélipari támogatási kódexek alkalmazhatatlansága szintén következik a 120. pontban hivatkozott Irish Steel ügyben hozott ítéletből, miszerint az említett kódexek rendelkezéseiben foglalt kategóriákba nem tartozó támogatások az ESZAK 95. cikk alapján egyéni mentességben részesülhetnek. A beavatkozó szerint, tekintettel arra, hogy ezen veszteség-ellensúlyozó intézkedések semmi esetre sem hasonlíthatók egy, az acélipari támogatási kódexek szerinti területi támogatáshoz, az említett kódexek így jelen esetben nem voltak alkalmazhatók, és ezért nem akadályozták a Bizottságot az ESZAK 95. cikk alapján történő határozathozatalban.

124 Végül a beavatkozó sérelmezi, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el az ESZAK 95. cikk alapján, mert megillető diszkrecionális jogkör gyakorlásakor. A hiba abban állt, hogy a Bizottság az egyes szóban forgó német határ menti területeknek okozott veszteségeket ellensúlyozó támogatást nem a Németország felosztása által megvalósított *vis maior* által okozott sajátos veszteségekhez mérte, hanem csupán az acélipari támogatási kódexekben felállított

szabályok alapján értékelte, melyek jelen esetben alkalmazhatatlanok voltak. Mindenesetre, a beavatkozó álláspontja szerint, mivel a Németország felosztásával okozott hátrányok az ESZAK-Szerződésben előre nem látott helyzetet teremtettek, a Bizottságnak jelen ügyet az EK 87. cikk (2) bekezdésének c) pontjában felsorolt szempontok alapján kellett volna megítélnie.

125 Az alperes első sorban azzal védekezik, hogy noha az acélipari támogatási kódex alkalmazása óta a közösségi ítélkezési gyakorlat az acélipari támogatási kódexben nem szereplő támogatási kategóriák vonatkozásában elismerte az egyedi határozatoknak az ESZAK 95. cikk alapján történő meghozatala lehetőségét, egy ilyen határozat meghozatala a Bizottság mérlegelésének tárgyát képezi. E tárgyban fel sem merülhet, hogy a Bizottságot kötelezettség, még kevésbé, hogy hivatalból eredő vizsgálati kötelezettség terhelné. A Bizottságnak tehát lehetősége van mérlegelni, hogy az ESZAK 95. cikk konkrét esetben történő alkalmazását bizonyos elemek indokoltá tették-e. E tekintetben az alperes visszautal a megtámadott határozat 124. preambulumbekzdésére, amelyben jelzi, hogy az ESZAK 95. cikk szerinti vizsgálatot elvégezte, és úgy döntött, nem hoz az említett cikk alapján határozatot.

126 Másodszorban – az alperes szerint – a megtámadott határozat nem magára a ZRFG-re, hanem a speciális értékcsökkenési leírások felperes általi igénybevételére és az adómentes tartalékok felperes általi képzésére, vagyis egy egyedi támogatásra vonatkozott. Ami az ESZAK 95. cikk szerinti határozat szükségessége kérdését illeti, így teljességgel irreleváns, hogy a ZRFG szükséges volt-e ahhoz, hogy a vállalkozások számára határ menti zónabeli telephelyeik termelési kapacitása fejlesztésére megfelelő ösztönzést biztosítsanak, és hogy gondoskodjanak arról, hogy ezen zónákban ne következzen be tartós munkahelyvesztés. Az alperes szerint azt kellett volna bizonyítani, hogy a speciális értékcsökkenési leírások és az adómentes tartalékok elengedhetetlenek voltak egyes, az ESZAK-Szerződés hatálya alá tartozó befektetések megvalósításához, ezt azonban a felperes elmulasztotta.

127 A beavatkozási beadványára észrevételeiben az alperes még felveti, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az ESZAK 95. cikk első számozatlan bekezdésének célkitűzése nem más, mint az ESZAK-Szerződés alóli sajátos mentességrendszer felállítása avégett, hogy a Bizottság előre nem látott helyzeteket is kezelni tudjon. A Bizottság nem jogosult olyan állami támogatások nyújtásának engedélyezésére, amelyek nem elengedhetetlenek az ESZAK-Szerződés célkitűzéseinek eléréséhez, és amelyek versenytorzító jellegűek.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

– Előzetes megfontolások

128 Emlékeztetni kell rá, hogy az ESZAK 95. cikk rendelkezései felhatalmazzák a Bizottságot, hogy a Tanács egyhangú hozzájárulásával és az ESZAK Tanácsadó Bizottságával történt konzultációt követően határozatot vagy ajánlást fogadjon el minden olyan, a Szerződés által nem rendezett esetben, ahol a Közösség egy, az ESZAK 2., ESZAK 3. és ESZAK 4. cikkében meghatározott célkitűzésének a közös szén- és acélpiacon működése során az ESZAK 5. cikkel összhangban történő megvalósításához ezen határozat vagy ajánlás szükségesnek tűnik.

129 A Szerződés belső logikája szerint az ESZAK 4. cikk c) pontjával nem ellentétes, hogy a Bizottság az ESZAK 95. cikk első és második számozatlan bekezdései alapján eljárva – kivételesen – engedélyezi a tagállamok által nyújtott és a Szerződés célkitűzéseivel összeegyeztethető támogatásokat (az Elsőfokú Bíróság T/239/94. sz., EISA kontra Bizottság ügyben 1977. október 24-én hozott ítéletének [EBHT 1977., II/1839. o.] 63. pontja) az előre nem látott helyzetek kezelése végett.

130 Az állami támogatások terén a Bizottság az ESZAK 95. cikk első és második számozatlan

bekezdéseit két eltérő megközelítésben használta. Egyrészt általános határozatokat, nevezetesen acélipari támogatási kódexeket fogadott el, amelyek egyes támogatáskategóriák vonatkozásában általános eltérést biztosítanak az állami támogatások tilalma alól. Másrészt a Bizottság egyedi határozatokat fogadott el, melyekkel meghatározott támogatásokat kivételes jelleggel engedélyez.

131 Így az ESZAK 4. cikk c) pontja nem tiltja meg, hogy a Bizottság akár az acélipari támogatási kódexben kifejezetten szereplő kategóriákba tartozó, akár – közvetlenül az ESZAK 95. cikk első és második számozatlan bekezdései alapján eljárva – az ezen kategóriákba nem tartozó állami támogatásokat engedélyezzen (lásd ebben az értelemben a 129. pontban hivatkozott EISA kontra Bizottság ítélet 70–72. pontját, a 62. pontban hivatkozott *Forges de Clabecq* kontra Bizottság ítélet 79. pontját és a 28. pontban hivatkozott DSG kontra Bizottság ítélet 204. pontját).

132 Jelen esetben a megtámadott határozat szövege szerint a Bizottság a következő indokok alapján tekintett el az ESZAK 95. cikk alkalmazásától:

„(121) A Bizottság először is rögzíti, hogy Németország nem nyújtott be hozzá a [z ESZAK] 95. cikk szerinti eljárás jelen ügyben történő megindítása iránti hivatalos kérelmet.

(122) Az ESZAK Szerzős által az állami támogatások terén felállított rendszer feljogosítja a Bizottságot, hogy bizonyos feltételek mellett és a [z ESZAK] 95. cikk szerinti eljárás tiszteletben tartásával engedélyezze állami támogatások nyújtását minden olyan, a Szerzősben nem szereplő esetben, ahol a közös szén- és acélpiacon működése terén egy ilyen határozat szükségesnek tűnik a Közöség egy, a 2., 3. és 4. cikkben meghatározott célkitűzésének az 5. cikkel összhangban történő megvalósításához.

(123) Az Elsőfokú Bíróság T-106/96. sz., *Wirtschaftsvereinigung Stahl* kontra Bizottság ügyben 1999. július 7-én hozott ítélete [EBHT 1999., II-2155. o.] szerint a bejelentés elmulasztása nem mentesíti a Bizottságot azon kötelezettsége alól, és még csak nem is gátolja abban, hogy a [z ESZAK] 95. cikk alapján kezdeményezéssel éljen, és hogy adott esetben a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítson támogatásokat. Azonban ugyanezen ítélet 42. pontja kimondja, hogy a Bizottságot a [z acélipari támogatási] kódexben szereplő támogatásoknak a Szerzősdel való összeegyeztethetőségének vizsgálatakor köti az említett kódex által felállított átfogó rendszer. Ezért a kódex által felállított általános szabályok ellenében egyedi határozattal nem engedélyezhet ilyen támogatásokat. Ugyanis a befektetésekre vonatkozó területi támogatásokat az 1986-tól hatályban lévő [acélipari támogatási] kódexek kizárólag a taxatív felsorolt területeken engedélyezik, és ezek között nem szerepelnek azon helyek, ahol a speciális értékcsökkenési leírásokkal és adómentes tartalékokkal támogatott befektetéseket megvalósították. Ezért a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a [z ESZAK] 95. cikke jelen ügyben nem alkalmazható.

(124) Egyébként a tárgykörben számára biztosított diszkrecionális jogkör gyakorlásával a Bizottság azon az állásponton van, hogy nincs teendője a Szerzősben nem szabályozott olyan esetben, amelyben a [z ESZAK] 2., [ESZAK] 3. és [ESZAK] 4. cikkben meghatározott közösségi célkitűzések megvalósításához pozitív határozatra lenne szükség. Például, a nyújtott támogatásoknak nem az volt a célja, hogy a német acélipart átalakított és gazdaságilag életképes szerkezettel lássák el. Ugyanígy, Németország sohasem tett utalást egy esetleges, a speciális értékcsökkenési leírások és adómentes tartalékok nyújtásával közvetlenül összefüggő, a kérdéses csoporton belüli kapacitáscsökkentési tervre. A támogatásoknak a [z ESZAK] 95. cikk alapján történő engedélyezése tehát itt nem lenne indokolt.

(125) Ezen túlmenően, az acélipari ágazat gazdasági és pénzügyi helyzetének a 90-es évek eleji fejlődése és a különböző vállalkozások szerkezetátalakítási támogatását engedélyező [ESZAK] 95. cikk alapján elfogadott egyedi határozatok idején a Tanács és a Bizottság a Tanács 1993.

december 17-ii jegyzőkönyvében foglalt közös nyilatkozatában jelezte, hogy »a valamennyi tagállamot megillető, a [z ESZAK] 95. cikk szerinti határozat kezdeményezésére vonatkozó jog sérelme nélkül, az 1993. február 25-ii következtetéseivel összhangban a Tanács kinyilvánította szilárd elkötelezettségét, hogy tartózkodik egy meghatározott vállalkozásnak nyújtott támogatás számára a 95. cikk alapján adott minden új mentességtől.«.

133 Ezen indokolásból kitűnik, hogy a Bizottság az ESZAK 95. cikk alkalmazásától elsőslegesen a 120. pontban hivatkozott *Wirtschaftsvereinigung Stahl* kontra Bizottság ítélet 42. pontja alapján tekintett el, mely szerint a Bizottság az ESZAK 95. cikk alapján kizárólag akkor engedélyezhet egy, az acélipari támogatási kódexben szereplő állami támogatást, ha ez az egyéni engedély nem ellentétes a kódex által felállított általános szabályokkal (a megtámadott határozat 123. preambulumbekkezdése). Másodlagosan a megtámadott határozat 124. preambulumbekkezdéséből az tűnik ki, hogy a Bizottság álláspontja szerint jelen ügyben az ESZAK 95. cikk alkalmazásának feltételei nem valósultak meg.

134 Következésképpen, szemben a felperes álláspontjával, a Bizottság nem utasította el az ESZAK 95. cikk jelen esetben történő alkalmazhatósága vizsgálatát. Nem vitás ugyanis, hogy a Bizottság a megtámadott határozat 124. preambulumbekkezdésében – a Németországi Szövetségi Köztársaság részéről az ESZAK 95. cikk alkalmazása iránt elterjesztett kérelem hiánya ellenére is – vizsgálta, hogy a rendelkezés alkalmazható volt-e. Azonban azon az állásponton volt, hogy jelen ügy körülményei között a rendelkezés alkalmazásának feltételei nem teljesültek. Ilyen körülmények között nem szükséges a 120. pontban hivatkozott *Wirtschaftsvereinigung Stahl* kontra Bizottság ítéletnek a Bizottság általi téves értelmezésére vonatkozó felperesi kifogásról határozni, mivel ezen értelmezés ellenére a Bizottság a megtámadott határozat 124. preambulumbekkezdésében szükségesnek látta annak vizsgálatát, hogy az ESZAK 95. cikk alkalmazásának feltételei jelen esetben teljesültek-e.

135 Ezen pontosítások fényében kell vizsgálni, hogy tévedett-e a Bizottság – ahogy azt a felperes állítja –, amikor elutasította az ESZAK 4. cikk c) pontjában szereplő támogatási tilalom alóli, az ESZAK 95. cikk szerinti mentesség alkalmazását.

– Az ESZAK 95. cikk alkalmazása elutasításával elkövetett állítólagos mérlegelési hiba

136 Legelőször is emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság az ESZAK 95. cikk alapján nem vitatottan diszkrecionális jogkörrel rendelkezik annak eldöntésekor, hogy a támogatások szükségesek-e a Szerződés célkitűzéseinek megvalósításához (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság 129. pontban hivatkozott *EISA* kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 72. pontját, a T-89/96. sz., *British Steel* kontra Bizottság ügyben 1999. július 7-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-2089. o.] 47. pontját, és a 120. pontban hivatkozott *Wirtschaftsvereinigung Stahl* kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 43. pontját).

137 E téren a jogszerűség ellenőrzésének következtésképpen annak vizsgálatára kell korlátozódnia, hogy a Bizottság a tények elferdítésével vagy az értékelésük során elkövetett nyilvánvaló tévedéssel, avagy hatáskörrel vagy az eljárással való visszaéléssel nem lépte-e túl mérlegelési jogköre kereteit (lásd különösen a 120. pontban hivatkozott *Wirtschaftsvereinigung Stahl* kontra Bizottság ítélet 63. pontját).

138 Annak megállapításához, hogy a Bizottság elkövetett-e a tények értékelésekor olyan nyilvánvaló hibát, amely indokoltá tenné a megtámadott határozat megsemmisítését, a felperes által felhozott bizonyítékoknak elégségesnek kell lenniük ahhoz, hogy a szóban forgó határozatban elfogadott tényeket hihetőségüket megfosszák (az Elsőfokú Bíróság T-380/94. sz., AIUFFASS és AKT kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 1996., II-2169. o.] 59. pontja).

139 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a felperes annak jelzésére szorítkozott, hogy tekintettel az ESZAK-Szerződésnek az ESZAK 2., ESZAK 3. és ESZAK 4. cikkben kimondott célkitűzéseire, a ZRFG 3. cikkének a Szerződéssel való összeegyeztethetőségének elismerése valóban szükséges lenne elégséges ösztönzők biztosításához arra, hogy a vállalkozások fejlesszék és javítsák [ESZAK 3. cikk d) pontja] a határ menti területeken elhelyezkedő telephelyeik termelési kapacitását, és hogy elkerüljék ezen területeken a munkaerő elvándorlását és a gazdasági elsivatagosodást (ESZAK 2. cikk második számozatlan bekezdése). Egy ilyen általános jellegű állítás nem tekinthető elégségesnek ahhoz, hogy a Bizottság által végzett értékelést hihetőségét megfossza.

140 Egyébként meg kell állapítani, hogy a felperes semmilyen olyan elemet nem hoz fel, ami bizonyítaná, hogy a számára speciális értékcsökkenési leírások és adómentes tartalékok formájában nyújtott befektetési támogatások elengedhetetlenek voltak az ESZAK-Szerződés célkitűzéseinek megvalósításához.

141 Nem tekinthető a szóban forgó támogatásoknak az ESZAK 95. cikk értelmében vett szükségességessége bizonyításának egy pusztán felperesi visszautalás a Németországi Szövetségi Köztársaság egy 2000. január 14-i közleményére, mely szerint nyilvánvaló, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdése alapján összeegyeztethetők nyilvánított támogatások az ESZAK-Szerződés ESZAK 2. és ESZAK 3. cikkében kimondott célkitűzéseit is szolgálják. E tekintetben elég megállapítani, egyfelől, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdése nem alkalmazható az ESZAK-Szerződés összefüggésében, és másfelől, hogy a támogatások szükségességének az ESZAK 95. cikk szerinti értékelését az ESZAK-Szerződés saját célkitűzéseire mérve kell elvégezni, melyek között az EK 87. cikk (2) bekezdése alapján összeegyeztethetők minősített támogatások nem szerepelnek.

142 Mindenesetre, az Elsőfokú Bíróság álláspontja szerint a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor a megtámadott határozat 124. preambulumbekkezdésében rögzítette, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság nem hivatkozott a Salzgitter csoporton belüli, a nyújtott támogatásokkal közvetlenül összefüggő esetleges kapacitáscsökkentési tervre, és az ESZAK 95. cikk esetleges alkalmazását elutasította.

143 Ugyanis egy olyan köztudomásúlag túlkapacitással küzdő ágazatról lévén szó, mint az acélipari ágazat, egy, az ESZAK 95. cikk szerinti egyedi határozat tárgyát képezhető támogatás vonatkozásában a termelésikapacitás-csökkentés ténylegesen szükségesnek tűnhetett a Szerződés célkitűzéseinek megvalósításához. Így egy ilyen csökkentés hozzájárulhat a vállalkozásokat termelési potenciáljuk növelésére és javítására [ESZAK 3. cikk d) bekezdés] vagy termelésük modernizálására [ESZAK 3. cikk g) bekezdés] ösztönző feltételek fenntartásához. Ezen túlmenően, az acélipari ágazat túlkapacitása vonatkozásában egy ilyen követelmény alkalmazásával elkerülhető a gazdaságilag kétséges kimenetelű kezdeményezések megvalósítása, amelyek – mivel csak súlyosbítják a szóban forgó piacot sújtó egyensúlytalanságot – végső soron nem alkalmasak arra, hogy hatékonyan és tartósan megoldják az érintett területek és vállalkozások gondjait.

144 Ennélfogva, figyelemmel a Szerződés által kitűzött célok sokszínűségére és a Bizottságnak

a különböz? célkit?zések tartós összhangba hozatala során diszkrecionális jogkörének a közérdek biztosítása érdekében történ? gyakorlásával betöltött szerepéhez biztosított mozgástérre (lásd e tekintetben különösen a 120. pontban hivatkozott Wirtschaftsvereinigung Stahl kontra Bizottság ítélet 65. pontját és a hivatkozott esetjogot), az ESZAK 95. cikk alkalmazhatósága vizsgálata körében a termelésikapacitás-csökkentés követelményének a Bizottság általi jelen esetben való alkalmazása nem valósít meg nyilvánvaló mérlegelési hibát.

145 Ugyanakkor mivel a Bizottságnak nem kellett magától vizsgálnia, hogy a szóban forgó befektetéseknek nyújtott támogatások csökkentették-e a felperes termelési kapacitását – tekintettel arra, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság elmulasztotta egy esetleges kapacitáscsökkentési tervr?l tájékoztatni –, a Bizottság nem juthatott arra a következtetésre, hogy a szóban forgó támogatás a Szerz?dés célkit?zései megvalósítását célozta.

146 Ebb?l következ?en a harmadik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

147 A fentiekb?l az következik, hogy helyesen járt el a Bizottság, amikor megállapította, hogy a ZRFG 3. cikkében szerepl? adóintézkedések, melyekben a felperes részesült, a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásokat valósítottak meg. Az Els?fokú Bíróság álláspontja szerint most már a hetedik jogalapot kell megvizsgálni, miszerint a Bizottság az összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatásoknak a Németországi Szövetségi Köztársaság által a felperest?l való visszakövetelésének el?írásával megsértette a jogbiztonság elvét.

A hetedik jogalap: a jogbiztonság elvének megsértése

A felek érvei

148 A felperes el?ször is rámutat, hogy a megtámadott határozat 81. preambulumbekkezdésében a Bizottság azt az álláspontot képviseli, hogy egy támogatás visszatérítése követelése jogának ideiglenes korlátozása – az EK?Szerz?désben foglaltakkal szemben – az ESZAK?Szerz?dés vonatkozásában elvi élel kizárt, mivel az „szembe menne az ESZAK?Szerz?dés alapelvével”, amely az állami támogatások abszolút tilalmát mondja ki. A felperes szerint egy ilyen érvelés különbséget tesz az ESZAK?Szerz?dés alá tartozó és az EK?Szerz?dés alá tartozó támogatások joga között, mely különbség valójában azonban sem a szerz?dések szellemében és felfogásában, sem a Bizottság gyakorlatában nem létezik. Egy tilalom állítólagos abszolút volta nem zárja ki a jogbiztonság elve tiszteletben tartását és egy jogveszt? határid? elismerését.

149 A felperes szerint ebb?l az következik, hogy a jogbiztonság elve az ESZAK?Szerz?dés vonatkozásában is felhívható. Mindent egybevetve itt olyan általános jogelvr?l van szó, amelynek alkalmazása a támogatások vonatkozásában is kötelez?, és nem a Bizottság döntését?l függ.

150 A felperes ezután el?adja, hogy a közösségi jogban szerepl? állami támogatás visszatérítési rendelkezés szerepe azon jogellenesen szerzett versenyel?nyök elvonásában áll, amelyek a kedvezményezett vállalkozás számára lehet?vé teszik versenytársaiénál kedvez?bb árak alkalmazását. Ugyanakkor – a felperes szerint – a Bizottság jelen esetben a ZRFG 3. cikkében szerepl? speciális értékcsökkenési leírások versenyre gyakorolt hatása vonatkozásában semmiféle megállapítást nem tett.

151 A felperes azt is állítja, hogy a Bizottság támogatás-visszatéríttetésre vonatkozó hatásköre esetében mindenképpen érvényesül egy tízéves jogveszt? határid?. Az EK?Szerz?dés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22?i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelv? különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 15. cikkében szerepl? határid?re jelen esetben figyelemmel kellett volna lennie a Bizottságnak, mivel az egyensúlyt teremt a jogbiztonság elve és a torzításmentes verseny

helyreállításának szükségessége között.

152 Végül, az Elsőfokú Bíróságnak egyes felperesi állítások alátámasztására és pontosítására irányuló írásbeli kérdéseire adott válaszában a felperes jelezte, hogy az 1980/1981-es évektől kezdve az acélipari termelési kvóták felhasználási rendszere és a Bizottság által az európai acélipar szerkezetátalakítása végett a 80-as években tett lépések keretében tevékenységi jelentéseit és éves beszámolóit rendszeresen megküldte a Bizottságnak, közelebbre annak abban az időben az acélipari ágazati támogatások és szerkezetátalakítások vizsgálatával megbízott szervezeti egységének. Állításait az Elsőfokú Bíróság elítélte fenntartotta.

153 Írásbeli beadványaiban a beavatkozó hivatkozik a 90. pontban hivatkozott Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet 69. pontjára, amelyben az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy amennyiben az ezen ügy alapjául szolgáló határozat meghozatalakor jogvesztő határidő nem volt meghatározva, a Bizottság a határozat meghozatalakor nem volt köteles jogvesztő határidőt figyelembe venni. Ezen ítéletből kitűnik, hogy az Elsőfokú Bíróság másként kezelte volna az elévülés kérdését, ha a 659/1999 rendelet már hatályban lett volna a kifogásolt határozat elfogadásakor. A beavatkozó szerint, mivel az EK-Szerződéseknek és az ennek alapján kibocsátott másodlagos joganyagoknak az ESZAK-Szerződéssel lefedett területeken történő szubszidiárius alkalmazhatósága lehetséges, a 659/1999 rendelet 15. cikkének az ESZAK-Szerződés alá tartozó állami támogatásokra történő szubszidiárius alkalmazása csak annyiban zárható ki, amennyiben ellentétes lenne az ESZAK-Szerződéssel, ami jelen esetben azonban nem áll fenn.

154 Az alperes utal a megtámadott határozat 80. preambulumbekzdésére és az Elsőfokú Bíróság T-126/96. sz. és T-127/96. sz., BFM és EFIM kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének (EBHT 1998., 3437. o.) 67. pontjára, melynek értelmében „a jogvesztő határidőt, ahhoz, hogy a jogbiztonság biztosításával összefüggő szerepét betölthesse, a közösségi jogalkotónak előre meg kell határoznia”. Az alperes rámutat arra, hogy jelen esetben ez nem valósult meg.

155 Ami a 659/1999 rendelet szubszidiárius alkalmazására vonatkozó érvet illeti, az alperes megjegyzi, hogy ez utóbbi kizárólag az EK-Szerződésre vonatkozik, és alkalmazási körét jogértelmezéssel nem lehet kiterjeszteni az ESZAK-Szerződés területére. Ezt csak a jogalkotó tehetné meg. A 90. pontban hivatkozott Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet ezen mit sem változtat. Ugyanis, még ha a megtámadott határozat elfogadásakor az említett rendelet hatályban is volt, attól még az ESZAK-Szerződés nem rendelkezett jogvesztő határidővel, következésképpen ilyen határidő nem volt alkalmazható.

156 Végül, az alperes az Elsőfokú Bíróság által feltett írásbeli kérdésekre válaszolva jelezte, lényegtelen, hogy tudomása volt-e, vagy sem a felperes által megküldött éves beszámolóiról, mivel a megküldés nem helyettesítheti az állami támogatásokat szabályozó eljárás keretében történő bejelentést.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

157 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozat 81. preambulumbekzdésében a Bizottság jelezte:

„Az ESZAK keretében – a[z ESZAK] 95. cikk alapján elfogadott [acélipari támogatási kódex] szerinti különleges engedély kivételével – tilos valamennyi nemzeti támogatás. Ezen helyzet alapvetően különbözik a[z EK] 87. cikk (1) és (3) bekezdése szerintitől, ahol a Bizottság széles körű mérlegelési joggal rendelkezik, és nem a támogatások abszolút tilalma, hanem egy esetleges összeegyeztethetlenség köti. Míg a [...] 659/1999 rendeletben szereplő jogvesztési szabály az EK-Szerződés által szabályozott esetben a jogbiztonság szempontjából szükséges, a

támogatások abszolút tilalma által továbbra is uralt ESZAK ágazatban a jogvesztés értelmetlen. Az ESZAK-Szerződés ezen »tilalma« az, ami a jogbiztonságot garantálja, hiszen különleges felhatalmazás híján a támogatások jogellenesek. Az intézkedések vizsgálatának időben történő korlátozása ellentétben állna az ESZAK-Szerződés ezen alapelvével.”

158 Ezen érvelés nem állja meg a helyét.

159 Kétségtelenül igaz, hogy a jogvesztő határidőt, ahhoz, hogy szerepét betölthesse, előre meg kell határozni. Ezen határidő és alkalmazási feltételeinek meghatározása a közösségi jogalkotó hatáskörébe tartozik. Ez utóbbi ugyanakkor nem határozott meg jogvesztő határidőt az ESZAK-Szerződés alapján nyújtott támogatások ellenőrzése terén (lásd különösen a 62. pontban hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet 139. pontját).

160 Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy a jogbiztonság alapvető követelménye különböző megjelenési formáiban a közösségi jogból fakadó helyzetek és jogviszonyok elreláthatóságának biztosítását célozza (a Bíróság C-63/93. sz., Duff és társai ügyben 1996. február 15-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-569. o.] 20. pontja és az Elsőfokú Bíróság T-73/95. sz., Oliveira kontra Bizottság ügyben 1997. március 19-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-381. o.] 29. pontja).

161 A jogbiztonság alapvető követelményének a Bizottság által történő megsértése jelen esetben – szemben a Bizottság által az Elsőfokú Bíróság előtt eladottakkal – nem zárható ki, sem a jogvesztő határidő hiánya, sem a szóban forgó támogatási intézkedéseknek a Németországi Szövetségi Köztársaság által az ESZAK-Szerződés keretében előírt eljárásnak megfelelő előzetes bejelentésének hiánya miatt.

162 E tekintetben először is meg kell jegyezni, hogy a 62. pontban hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet alapjául szolgáló ügyben a Bíróság nem zárta ki a jogbiztonság elvének a Bizottság által a jogvesztő határidő és előzetes bejelentés nélküli támogatások visszatérítését elrendelő határozat elfogadása során történő megsértésének megállapítása és szükség szerinti szankcionálása lehetőségét (a 62. pontban hivatkozott Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ítélet 140. pontja).

163 Ezután emlékeztetni kell arra, hogy jelen esetben a felperes, a szóban forgó támogatás kedvezményezettje hivatkozik a jogbiztonság elvének megsértésére. Az állami támogatások ellenőrzésének és vizsgálatának a hatodik acélipari támogatási kódex rendelkezései által szervezett mechanizmusa nem ró különös kötelezettséget a támogatás kedvezményezettjére. Egyrészt, a hatodik acélipari támogatási kódex 6. cikke által előírt tájékoztatási kötelezettségnek és a támogatási tervek megvalósítása előzetes megtiltása kötelezettségének címzettje a tagállam. Másrészt, ugyancsak a tagállam a címzettje a Bizottság egy támogatás összeegyeztethetetlenségét megállapító és az általa szabott határidőben történő megszüntetését elrendelő határozatának (lásd értelemszerűen az EK-Szerződés keretében a Bíróság C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-3547. o.] 73. pontját). Mivel az állami támogatásoknak az ESZAK-Szerződés alapján történő ellenőrzése során a Bizottság egyetlen intézményes tárgyalópartnere a tagállam, (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-129/96. sz., Preussag Stahl kontra Bizottság ügyben 1998. március 31-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-609. o.] 80. pontját), a felperes ezért nem tehető felelőssé a szóban forgó támogatások előzetes bejelentésének hiánya miatt.

164 A Bizottság értelmezésének elfogadása azzal a következménnyel járna, hogy a támogatás-visszatérítés elrendelési hatásköre pusztán amiatt nem lenne vitatható, hogy a támogatást a tagállam korábban nem jelentette be, noha ezen szabálytalanság a támogatás kedvezményezettjének nem felróható.

165 Természetesen igaz, hogy a közösségi bíró – kivételes esetektől eltekintve – kizárta, hogy egy támogatás kedvezményezettje a támogatás szabályszerűségébe vetett jogos bizalmára hivatkozhasson, ha a támogatást az állami támogatások előzetes ellenőrzési eljárására vonatkozó rendelkezések megsértésével nyújtották. A gondos gazdasági szereplőnek ugyanis rendszerint képesnek kell lennie ezen eljárás tiszteletben tartásának biztosítására (a Bíróság C-5/89. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1990. szeptember 20-án hozott ítéletének [EBHT 1990., I-3437. o.] 14. pontja és a C-169/95. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1997. január 14-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-135. o.] 51. pontja; az Elsőfokú Bíróság 163. pontban hivatkozott, Preussag Stahl kontra Bizottság ítéletének 77. pontja, a T-55/99. sz., CETM kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 29-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-3207. o.] 121. pontja és a 110. pontban hivatkozott, ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi kontra Bizottság ítélete 182. pontja).

166 A felperes azonban nem a támogatás szabályszerűségébe vetett jogos bizalomra, hanem a jogbiztonság elvének sérelmére hivatkozik, mely utóbbi nem korlátozódik a támogatás kedvezményezettjében a jogos bizalom kialakulásához megkövetelt feltételekre.

167 Meg kell tehát vizsgálni, hogy jelen ügyben a Bizottság a jogbiztonság elvével ellentétes módon járt-e el.

168 E tekintetben a Bizottságnak a ZRFG 3. cikkében szereplő támogatási program alkalmazásával kapcsolatosan kifogást nem emel, 1971. augusztus 4-i határozatával teremtett helyzetből kell kiindulni.

169 Ahogy a 67. pontban kifejtésre került, az első acélipari támogatási kódex hatályának 1981. december 31-i megszűnéséig a Bizottság a megtámadott határozatban foglalttól eltérő értelmezést követett, miszerint az általános és területi támogatási programok acélipari alkalmazása a Bizottság által az ESZAK 67. cikk, valamint az EK 87. és EK 88. cikk, és nem az ESZAK 4. cikk c) pontja rendelkezései alapján végzett ellenőrzés alá tartozott.

170 Ezen értelmezés alapján tehát 1981. december 31-ig azt lehetett hinni, hogy az acélipari vállalkozások jogszerűen vették igénybe azon általános és területi támogatási programokat, melyek vonatkozásában a Bizottság nem emelt kifogást az EK 87. és EK 88. cikk alapján, ahogy ez jelen esetben a Bizottság 1971. augusztus 4-i határozatával a ZRFG 3. cikke kapcsán történt.

171 Ezzel szemben, a második acélipari támogatási kódex 1982. január 1-jei hatálybalépésétől kezdve, majd a további kódexekkel a Bizottság egy egyedi rendszert állított fel valamennyi acélipari támogatás egységes, egyetlen eljárásban történő kezelésére, amely kiterjedt úgy a külön támogatásokra (vagyis amelyeket az acélipari vállalkozások előnyhöz juttatását célzó vagy főként azt eredményező programok alapján nyújtottak), mint a nem külön támogatásokra, ideértve különösen az általános vagy területi támogatási programok alapján nyújtottakat. Egy ilyen rendszer felállítása azon törekvésbe illeszkedett, hogy a válságban lévő acélipar nélkülözhetetlen szerkezetátalakítását a támogatások fokozatos eltörlése előirányzásával hajtsák végre. A második acélipari támogatási kódex rendelkezései ugyanakkor hallgattak az új rendszernek a korábban engedélyezett általános és területi támogatási programokra gyakorolt hatásairól.

172 Az 1986. január 1. és 1988. december 31. között hatályos harmadik acélipari támogatási kódex?l [az acélipari külön támogatások közösségi szabályainak meghatározásáról szóló, 1985. november 27?i 3484/85/ESZAK bizottsági határozat (HL L 340., 1. o.)] kezdve a Bizottság ezen kódex 6. cikkében rögzítette, hogy az EK?Szerz?dés rendelkezései alapján már elbírált támogatási programok acélipari alkalmazása „tervét” az észrevételei megtételéhez elégséges megfelel? id?ben be kell jelenteni. Az említett kódex 6. cikkében foglalt támogatási programokat 1988. június 30?ig kellett a Bizottságnak bejelenteni.

173 Így a harmadik acélipari támogatási kódex elfogadása napjától kezdve – az ESZAK?Szerz?dés hatálya alá tartozó vállalkozások, köztük a felperes, vonatkozásában – mindenképpen a Bizottság 1971?es határozatában foglalt jóváhagyás hallgatólagos visszavonásaként értelmezhet?. Egyébként nem t?nik ki világosan, hogy a ZRFG 3. cikkének a felperes javára történt utólagos alkalmazása a „terveknek” a harmadik acélipari támogatási kódex 6. cikke által el?írt bejelentési kötelezettsége alá esett?e. A felperes ugyanis, miután jóval az említett kódexet megelő?en feljogosították a ZRFG 3. cikkében szerepl? el?ny élvezetére, gyakorlatilag továbbra is ezen cikk alkalmazását vette igénybe, amelynek feltételeit teljesítette.

174 Következésképpen a második és harmadik acélipari támogatási kódex elfogadása nyomán kialakult helyzetet a következ? – a Bizottságnak felróható – bizonytalansági és a világosság hiányával kapcsolatos elemek jellemezték:

– a Bizottság 1971?es határozatában foglalt jóváhagyás részleges visszavonásának hallgatólagos – és ennél fogva nem kell?en világos – jellege;

– a jóváhagyás fenti hallgatólagos részleges visszavonása következményével kapcsolatos kétértelm?ség abban a kérdésben, hogy a ZRFG 3. cikk utólagos alkalmazását a harmadik acélipari támogatási kódex 6. cikke szerinti „tervként” be kell?e jelenteni.

175 Ezen bizonytalanságot és a világosság hiányát tetézték az acélipari szektor nyilvánvaló válsága megállapítását követ?en hozott további (a 179. és az azt követ? pontokban jelzett) a jogi háttérhez kapcsolódó (a 176–178. pontban leírt) elemek.

176 Ezen nyilvánvaló válsághelyzet miatt a Bizottság az acélipari vállalkozások számára acéltermelési kvótarendszer felállításáról szóló, 1980. október 31?i 2794/80/ESZAK határozattal (HL L 291., 1. o.) kvótarendszert vezetett be avégb?l, hogy a termelésieszköz-túlkapacitásra figyelemmel helyreállítsa az acélpiaci kínálat és kereslet egyensúlyát. Ebben a kvótaszámítást az egyes acélipari vállalkozásokra megállapított referenciatermelésre alapozták bizonyos – különösen a megvalósított befektetéseket vagy vállalkozásátalakítási er?feszítéseket figyelembe vev? – kiigazítások fejében. A kvótarendszer alkalmazására a Bizottság rendszeres és gyors információkkal rendelkezett az érintett vállalkozások termelésér?l és szállításairól, és joga volt akár a helyszínen is ellen?rizni a megküldött információkat. Ezen összetett, a Bizottság által igazgatott kvótarögzítési és piacfelügyeleti rendszert a Bizottság finomítás és tökéletesítés céljából több alkalommal meghosszabbította.

177 Az így felállított rendszer kiigazítása szemszögéb?l a Bizottság világos kapcsolatot létesített a nem engedélyezett támogatások nyújtása és a termelési kvóták között ezen intézkedések halmozásának elkerülésére. Az acélipari vállalkozások egyes termékei termelésének felügyeleti és kvótarendszere meghosszabbításáról szóló, 1983. július 28?i 2177/83/ESZAK határozattól (HL L 208., 1. o.) kezdve ugyanis a Bizottságnak a határozat 15A. cikke alapján joga volt „egy vállalkozás kvótáját csökkenteni, amennyiben azt állapít[ott]a meg, hogy az adott vállalkozás a Bizottság által a 2320/81/ESZAK határozat [a második acélipari támogatási kódex] alapján nem engedélyezett támogatásokban részesül[t], vagy hogy a támogatás engedélyezéséhez kötött

feltételeket nem tart[ott]ák tiszteletben.” Ezen rendelkezés értelmében „egy ilyen megállapítás ugyancsak kizár[t]a a vállalkozást a [2177/83] határozat 14., 14A., 14B. 14C. és 16. cikkei alapján történ? [kvóta]kiigazításból.” A felügyeleti és kvótarendszer meghosszabbításáról szóló kés?bbi határozatokban – így az 1985. november 27?i, az acélipari vállalkozások termelése felügyeleti és kvótarendszerének meghosszabbításáról szóló 3485/85/ESZAK határozat (HL L 340., 5. o.) 15A. cikkében, valamint az 1988. január 6?i, az acélipari vállalkozások egyes termékei termelése felügyeleti és kvótarendszerének meghosszabbításáról szóló 194/88/ESZAK határozat (HL L 25., 1. o.) 15A. cikkében – 1988. június 30?ig ezzel tartalmilag azonos megfogalmazás szerepelt. Egyébként emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság több alkalommal kimondta, hogy az acélipari kvótarendszerek és támogatási kódexek összefügg? egészet alkotnak, és egy közös célt – nevezetesen a termelésnek és a kapacitásoknak az el?re látható kereslethez történ? igazításához és az európai acélipar versenyképességének helyreállításához szükséges átalakítást – szolgálnak, és hogy az ezen rendszerek egyikének alkalmazásából származó adatoknak a másokban referenciaként történ? felhasználhatósága nem önkényes, és nem is diszkriminatív (a Bíróság 250/83. sz., Finsider kontra Bizottság ügyben 1985. január 15?én hozott ítéletének [EBHT 1985., 131. o.] 9. pontja, a 211/83. sz., 212/83. sz. 77/84. sz. és 78/84. sz., Krupp és Thyssen kontra Bizottság ügyben 1985. október 15?én hozott ítéletének [EBHT 1985., 3409. o.] 34. pontja és a 226/85. sz., Dillinger Hüttenwerke kontra Bizottság ügyben 1987. április 7?én hozott ítéletének [EBHT 1987., 1621. o.] 2. pontja).

178 Következésképpen a Bizottságnak szükségképpen ellen?riznie kellett az acélipari vállalkozásoktól megkapott, ez utóbbiak termelésére vonatkozó adatokat, különösen annak megállapítása végett, hogy termelési kapacitásuk fenntartása vagy növelése nem olyan meg nem engedett állami támogatásokból ered?e, amelyek ellentétben állhattak az acélipari ágazat átalakításának céljával. Ezen ellen?rzés célja ugyanis annak eldöntése volt, hogy a vállalkozásoknak id?közönként és egyenként adott termelési kvótákat szükség esetén csökkenteni kellett?e. A Bizottság egyébként nem hagyhatta figyelmen kívül az általa ugyanabban az id?ben az acélipari vállalkozásokra rótt azon kötelezettséget, hogy befektetési programjaikat, ideértve ezek finanszírozási forrásait a termelési kapacitásokkal kapcsolatos egyensúlytalanságok súlyosbodásával fenyeget? fejlemények megfelel? id?ben történ? észlelése végett megküldjék az 1985. július 26?i 2093/85/ESZAK bizottsági határozattal (HL L 197., 19. o.) módosított, az acélipari vállalkozások által befektetéseik?l szolgáltatandó információkról szóló, 1981. november 18?i 3302/81/ESZAK bizottsági határozatnak (HL L 333., 35. o.) megfelel?en, amely 1991. október 16?ig volt hatályban.

179 A felperes, amelyet akkor Stahlwerke – Salzgitter AG?nak hívtak, az acélipari vállalkozásokat terhel? különös kötelezettségek körében küldte meg a Bizottságnak 1988 végén az 1987/1988?as évekre vonatkozó tevékenységi jelentését és éves beszámolóját, amelyekb?l kit?nt, hogy a zonenrandgebietbeli peinei és salzgitteri acélipari telephelyein végrehajtott befektetései vonatkozásában a ZRFG 3. cikke alapján különleges tartalékokban (Sonderposten mit Rücklageanteil) részesült. Ugyanilyen információk olvashatók ki a felperes által benyújtott, kés?bbi évekre vonatkozó jelentésekb?l és éves beszámolókból. Így, ezen információk alapján, melyek megküldése tényét a Bizottság nem vitatta, ez utóbbinak észlelnie és rögzítenie kellett volna e támogatások bejelentésének hiányát, és meg kellett volna tennie a megfelel? lépést. Egyébként emlékeztetni kell arra, hogy 1988?ban a Bizottság ismételten megvizsgálta a ZRFG 3. cikkében szerepl? támogatási programot, mely vizsgálat az e tekintetben kifogást nem emel? 1988. december 14?i határozat [SG (88) D/1748] elfogadásához vezetett.

180 A bizonytalanság és a világosság 174. pontban leírt hiányát – jóllehet tudomása volt a felperesnek nyújtott támogatásokról – elhúzódó válaszadási mulasztásával súlyosbítva, a Bizottság az intézményt terhel? gondos ügyintézés követelményének megsértésével olyan kétértelm? helyzetet teremtett, amelyet – a már nyújtott támogatások visszatérítését elrendel?

bármilyen lépés megtétele előtt – tisztázni kellett volna (lásd e tekintetben a Bíróság 26/69. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1970. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 1970., 565. o.] 28–32. pontját).

181 Meg kell azonban állapítani, hogy a Bizottság nem tisztázta a helyzetet. Emlékeztetni kell különösen arra, hogy az acélipari támogatási kódexek legutóbbi változataiban a Bizottság egyszerre átvette a harmadik acélipari támogatási kódex 6. cikke megfogalmazását.

182 Ebből következően – jelen ügy körülményei között – a Bizottság – a jogbiztonság elvének sérelme nélkül – nem írhatta elő a felperesnek 1986 és 1995 között juttatott támogatások visszatérítését.

183 A jogbiztonság elvének megsértésére alapított jogalapnak ezért helyt kell adni, és a megtámadott határozat 2. és 3. cikkét – amennyiben a Németországi Szövetségi Köztársaságnak a szóban forgó támogatásoknak a felperestől való visszakövetelésének kötelezettségét érintik – következésképpen meg kell semmisíteni.

184 Ilyen körülmények között, mivel a felperesnek 1986 és 1995 között folyósított támogatások visszatérítése ki van zárva, az Elsőfokú Bíróság azon az állásponton van, hogy nincs helye a lényegét tekintve a visszatérítendő támogatások összegének csökkentésére, illetve számítására vonatkozó jogalapokról határozni. Ami a szóbanforgó támogatások összeegyeztethetlenségének megállapításával kapcsolatos indokolási kötelezettség megszegésére alapított jogalapot illeti, a felperes által felhívott első három jogalap vizsgálata során a Bíróság megfelelően igazolta ezen kötelezettség teljesítését.

A költségekről

185 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 3.§-a alapján az Elsőfokú Bíróság részleges pernyertesség esetén elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását, vagy azt, hogy a felek mindegyike maga viselje saját költségeit. Jelen ügyben a felperes kereseti kérelme egy jelentős része tekintetében pernyertes lett.

186 Ennélfogva, az ügy körülményeinek igazságos mérlegelése alapján az Elsőfokú Bíróság úgy határoz, hogy a felperes viseli költségei egyharmadát, és hogy a Bizottság, saját költségei mellett, viseli a felperes költségeinek kétharmadát.

187 A Németországi Szövetségi Köztársaság maga viseli saját költségeit, az eljárási szabályzat 87. cikke 1. §-ának első albekezdésével összhangban.

A fenti indokok alapján,

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (kibívitett negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) **A Németországi Szövetségi Köztársaság által a ma a Salzgitter AG – Stahl und Technologie (SAG) név alatt összevont Salzgitter AG, Preussag Stahl AG és a csoport acélipari leányvállalatai javára végrehajtott állami támogatásról szóló, 2000. június 28-i 2000/797/ESZAK bizottsági határozat 2. és 3. cikkét megsemmisíti.**

2) **A felperes maga viseli költségei egyharmadát.**

3) **A Bizottság, saját költségei mellett, viseli a felperes költségeinek kétharmadát.**

4) **A Németországi Szövetségi Köztársaság maga viseli saját költségeit.**

Tiili

Pirrung

Mengozzi

Meij

Vilaras

Kihirdetve Luxembourgban, a 2004. július 1-jei nyilvános ülésen,

H. Jung

V. Tiili

hivatalvezet?

elnök

Tartalomjegyzék

Jogi háttér

A jogvita elzárnyei

Az eljárás és a felek kereseti kérelmei

A jogkérdés

Az els? jogalap: a Bizottság különböz? helytelen megállapításokat tett az állami támogatás fogalma vonatkozásában

Az els? ág: a ZRFG 3. cikke adórendelkezéseinek hibás min?sítése, amennyiben ezek általános adórendelkezéseket valósítanak meg

– A felek érvei

– Az Els?fokú Bíróság álláspontja

A második ág: a ZRFG 3. cikkében szerepl? adóintézkedések állítólagos ellentételez? jellege

– A felek érvei

– Az Els?fokú Bíróság álláspontja

A harmadik ág: a közösségi tagállamok adószabályai vizsgálatának állítólagos szükségessége, hogy megállapítható legyen, mi számít „rendes” adótehernek

– A felek érvei

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

A negyedik ág: a Bizottság állítólagos kötelezettsége, hogy bemutassa, hogy a ZRFG 3. cikke adóintézkedései versenyre gyakorolt hatása megegyezik a klasszikus szubvencióéval

– A felek érvei

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

A második jogalap: az ESZAK 4. cikk c) pontja és az ESZAK 67. cikk téves értelmezése

A felek érvei

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

A harmadik jogalap: az ESZAK 95. cikk alkalmazásának elmulasztása

A felek érvei

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

– Előzetes megfontolások

– Az ESZAK 95. cikk alkalmazása elutasításával elkövetett állítólagos mérlegelési hiba

A hetedik jogalap: a jogbiztonság elvének megsértése

A felek érvei

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

A költségekről

* Az eljárás nyelve: német.